

לקוטי תורה • פרשת אמור • מאמר 4

והניף את העומר

”והניף את העומר”

עומר השעורים, ”מאכל בהמה”, מבטא את בירור הנפש הבהמית, ששורשה במלכות הנקראת בהמה. הנפתו והספירה שלאחריה מעלות את ה”בהמה” הזאת וממשיכות את האור המקיף של בינה, כך שבשבועות נעשית המלכות אדם, והתורה, שמקורה ברצון העליון, נמשכת באותיות החיטה.

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ”ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

[/likuteitorah.com/he/likutei-torah/emor/4](https://likuteitorah.com/he/likutei-torah/emor/4)

הנקודה

עומר השעורים, "מאכל בהמה", מבטא את בירור הנפש הבהמית, ששורשה במלכות הנקראת בהמה. הנפתו והספירה שלאחריה מעלות את ה"בהמה" הזאת וממשיכות את האור המקיף של בינה, כך שבשבועות נעשית המלכות אדם, והתורה, שמקורה ברצון העליון, נמשכת באותיות החיטה.

כל קטע: לשון המאמר, אחר כך התרגום, ואחר כך ביאור קצר תחת קו זהב. המספרים הקטנים בלשון המאמר מפנים להערות שבסוף.

המאמר בקצרה

העומר הוא שעורים, מאכל בהמה. אדמו"ר הזקן מסביר זאת באמצעות המלאכים הנבראים בכל יום, שהם ניצוצות שנבררו מנוגה: הם עולים ו"מתים" אל המלכות, ה"בהמה רבה", ששווה בגימטריה לשם ב"ן, והיא "אוכלת" אותם. שעורה היא "שיעור ה" — שיעור של חמישה: חמש הגבורות, המחלקות את ה"קול" האלוף האחד לאותיות ולנבראים לאין־ספור, ותופסות את הניצוצות מן הקליפות. הפרק השני עוסק בהנפה. בפסח עולים ז"א והנפש האלקית; ההנפה מעלה את הנפש הבהמית לבינה, והספירה מורידה את האורות המקיפים של בינה אל המלכות. אהבה מקיפה, הנולדת מהתכונות בגדולתו האינסופית של ה', מגינה על האהבה הפנימית והמוגבלת, כשם שהחשמל מגן על ז"א ונוקבא. שבבועות מגלה הזיווג של שניהם את כתר לשניהם. הפרק השלישי שואל מדוע הזוהר כולל גם את החיטה במלכות: החיטה היא פנימיותה, האותיות ח"ט שנמתקו בה"א של חסדי אבא, שורש הנשמות האלקיות. אצל אדם הראשון היה זה חטא, משום שנשמתו הייתה גבוהה יותר. השעורים הן חיצוניותה; הספירה מעלה אותן, כך שבשבועות הן נעשות אדם.

מבנה

11-11	שעורים, מאכל הבהמה רבה	1
המלאכים הנבראים בכל יום הם ניצוצות שנבררו מנוגה ונכללו במלכות, הבהמה רבה; שעורים הן "שיעור ה" — חמש הגבורות המחלקות את הדיבור לאותיות ולנבראים ותופסות את הניצוצות מן הקליפות.		
21-12	ההנפה והספירה	2
פסח מעלה את ז"א ואת הנפש האלקית; ההנפה מעלה את הנפש הבהמית לבינה; הספירה מורידה את האורות המקיפים של בינה, כמו אהבה מקיפה המגינה על האהבה הפנימית, כך שבשבועות מגלה הזיווג של ז"א והמלכות את כתר.		
34-22	חיטה וחטאו של אדם הראשון	3
החיטה היא פנימיות המלכות, האותיות ח"ט שנמתקו בחסדים של אבא ושורש הנשמות האלקיות; אצל אדם הראשון, שנשמתו הייתה מז"א ומעלה, הירידה לחיטה הייתה חטא.		
36-35	שעורים, חיטה ושבועות	4
השעורים הן חיצוניות המלכות, בחינת בהמה בבריא; הספירה מעלה אותן לבחינת אדם באצילות, כך שהתורה, כתר וחכמה, נמשכת באותיות החיטה.		

בירורים (ניצוצות שנבררו) בירורים

ניצוצות קדושה שנפלו בשכירה לנוגה ונבררים בכל יום; בעלייתם הם "מתים" ונכללים במלכות, שהיא ה"מאכל" שלהם.

בהמה רבה בהמה רבה

המלכות, הנקראת בהמה משום שבהמה עולה בגימטרייה 52, כשם כ"ן; והיא נקראת "רבה" משום שהיא בחינה כללית הכוללת את כל הבחינות הפרטיות שמתחתיה.

שיעור ה' שיעור ה'

הפירוש של הזוהר למילה "שעורה": חמש הגבורות, המחלקות את ה"קול" האלוקי הפשוט לאותיות ולנבראים רבים.

אור מקיף מקיף

אור גדול מכדי שהכלי יוכל להכיל, ולכן הוא מקיף אותו ואינו נכנס לתוכו; אצל האדם, אהבה שלמעלה מכליו, המגינה על האהבה הפנימית והמוגבלת.

הרצון העליון והרצון התחתון רצון העליון ורצון התחתון

הרצון העליון, שלמעלה מטעם ודעת, מתגלה במתן תורה; והרצון התחתון, שנולד מהבנה, שהאדם צריך לעורר תחילה בעצמו.

פנימיות וחיצוניות המלכות פנימיות וחיצוניות המלכות

הפנימיות מקבלת את חסדי אבא והיא שורש הנשמות האלקיות (חיטה, אדם); החיצוניות מקבלת את גבורות אימא, מחיה את המלאכים והיא שורש הנפש הבהמית (שעורים, בהמה).

חיטה חטה

האותיות חית וטית, המרכיבות את המילה "חטא", שנמתקו בה"א של חמשת חסדי אבא; פנימיות המלכות.

קטע 1 • 11-11

שעורים, מאכל הבהמה רבה

1 והניף את העומר. ¹ הנה העומר הוא מאכל שעורים ^{2,3} שהוא מיכלא דבעירא. הענין הוא עפ"י [על פי] מ"ש יוצר משרתים ואשר משרתיו כו' שיש ב' מיני מלאכים.

"והניף את העומר". העומר הוא מאכל שעורים, שהוא מזון לבהמות. הענין הוא על פי הנאמר: "יוצר משרתים, ואשר משרתיו" וכו' — שיש שני סוגים של מלאכים.

המאמר פותח בפסוק העוסק בקרבן העומר שהונף ביום השני של פסח, ומציין שהוא הובא משעורים, שהגמרא מכנה "מאכל בהמה". כדי להסביר מדוע, אדמו"ר הזקן פונה לברכה שלפני קריאת שמע של שחרית, שבה משבחים את ה' כ"יוצר משרתים, ואשר משרתיו [כולם עומדים במרומי היקום]", ומפרש שהיא מדברת על שני סוגים שונים של מלאכים.

הא' הם אשר עומדים ברום עולם מששת ימי בראשית והם נצחיים וקיימים עד שיחזור העולם לתוהו כו'.

הראשונים הם אלה העומדים במרומי היקום מאז ששת ימי בראשית; הם נצחיים ומתקיימים עד שהעולם יחזור לתוהו וכו'.

הסוג הראשון הוא המלאכים הקבועים: הם נבראו בששת ימי בראשית, "עומדים במרומי היקום" ומתקיימים כל עוד העולם עצמו מתקיים.

2 והן הם החיות שבמרכבה. ויש מלאכים שנבראים בכל יום ⁴ ואומרים שירה וכלים והיינו בחי' ניצוצי הקדושה שנפלו בשבירה

והם החיות שבמרכבה. יש מלאכים שנבראים בכל יום, אומרים שירה ואחר כך כלים; כלומר, הם בחינת ניצוצות הקדושה שנפלו בשבירה.

המלאכים הקבועים הם החיות, כלומר "החיות הקדושות" שבמרכבת יחזקאל. הסוג השני הוא מלאכים שנבראים בכל יום, אומרים שירה ואחר כך כלים, כפי שמסופר במדרש; אדמו"ר הזקן מסביר שהם ניצוצות קדושה שנפלו ב"שבירת הכלים", השבירה הקדומה שממנה התפזרו הניצוצות.

דנוגה דבי"ע וכשהם מתבררים ועולים בבחי' מ"ן [מ"ן נוקבין] בכל יום ויום מחדש היינו ענין השירה וכלות הנפש שלהם שהם כלים ונכללים בבחי' המל'.

[אל] הנוגה שבעולמות בריאה, יצירה ועשיה. וכשהם מתבררים ועולים בבחינת מ"ן, בכל יום ויום מחדש, זהו ענין השירה שלהם וכלות הנפש שלהם: הם כלים ונכללים בבחינת מלכות.

ניצוצות אלה נתונים בנוגה, הקליפה ה"שקופה", שיש בה עירוב של טוב ורע בעולמות בריאה, יצירה ועשיה. בכל יום מתבררים אחדים מהם ועולים כמ"ן — מים נוקבין, העולים מלמטה; עלייתם היא ה"שירה" שלהם, ו"כלותם" היא היכללותם במלכות.

3 וכענין מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] הושיט הקב"ה אצבעו הקטנה⁵ ביניהם ושרפן, והפ"י ידוע⁶

דהיינו שמחמת הארת גילוי אלקות עליהם יותר

וכעין מאמר חז"ל: "הקדוש ברוך הוא הושיט את אצבעו הקטנה ביניהם ושרף אותם". והפירוש ידוע: מפני שהארת גילוי האלוקות עליהם הייתה גדולה יותר

בגמרא מסופר שכאשר ה' רצה לברוא את האדם והתייעץ עם המלאכים המשרתים, היו מהם שהתנגדו, והוא "הושיט את אצבעו הקטנה ביניהם ושרף אותם". ההסבר החסידי הידוע הוא שאפילו הארה קטנה זו של אלוקות הייתה מעבר למה שהם יכלו להכיל.

מכדי המדה וגבול שהיו יכולים להכיל ולהגביל בתוכן נשרפו ונכללו בה' אחד ויוצאים מן הכלי אמנם זה היה מצד עונש מחמת שקטרגו מה אנוש⁷ כו'.

מן השיעור והגבול שהיו יכולים להכיל ולהגביל בתוכם; הם נשרפו ונכללו באחדותו של ה', ויצאו מן הכלי. אולם הדבר אירע כעונש, משום שקטרגו ואמרו: "מה אנוש" וגו'.

ישות שמקבלת אור רב מכפי שהכלי שלה יכול להכיל אינה יכולה להישאר נפרדת: היא "נשרפת", כלומר נטמעת באחדות ה' ויוצאת מן הכלי שלה. בסיפור הזה השרפה באה כעונש, משום שהמלאכים מחו ואמרו: "מה אנוש כי תזכרנו".

אך יובן כמ"כ [כמו כן] מדוגמא זו ג"כ בענין הבירורים שהם מתבררים וכלים בבחי' מל' שהוא מחמת ריבוי גילוי אור א"ס עליהם.

אך כך יובן גם מדוגמא זו בנוגע לבירורים: הם מתבררים וכלים בבחינת מלכות, וזאת מפני הגילוי הרב של אור אין סוף עליהם.

אותו מנגנון, אך בלי עונש, מסביר את הבירורים שנעשים מדי יום: אור אין סוף מתגלה על הניצוצות המתבררים בעוצמה כה רבה, עד שהם "כלים" ונכללים במלכות.

4 וזהו עיקר עבודתם התמידי כו'. וזהו ענין אלף טורין⁸ דאכלה בהמה רבה.^{9,10} עיין בזהר פ' פנחס דרי"ז

א', שהוא בחי' מלכות הנק' בהמה בגימ' [בגימטריא] ב"ן [שם ב"ן] שבה נכללים הבירורים דנוגה כו',

וזוהי עיקר עבודתם התמידית וכו'. וזהו ענין "אלף ההרים שאוכלת הבהמה הגדולה" (ראו זוהר, פרשת פנחס, רי"ז ע"א), שהיא בחינת מלכות, הנקראת "בהמה", שערכה בגימטריה כערך שם ב"ן (52), ובה נכללים בירורי נוגה וכו';

העלייה והכליה היומיומיות האלה הן עיקר עבודתם התמידית של המלאכים הללו. הזוהר מדבר על "בהמה גדולה" שאוכלת בכל יום אלף הרים; אדמו"ר הזקן מזהה אותה עם מלכות, הנקראת "בהמה" משום שהמילה בהמה עולה בגימטריה 52, כערכו של שם ב"ן (הוי' במילוי ההי"ן), השייך למלכות. מה שהיא "אוכלת" הם בירורי נוגה, הנכללים בה.

ונקי בהמה רבה כי הוא בחי כללי נגד מרכבה ייב בקר שהם בחי פרטיים ומלי כולל הכל. לכן נקי רבה.

והיא נקראת "בהמה רבה" משום שהיא בחינה כללית, לעומת מרכבת שנים־עשר הבקר, שהם בחינות פרטיות; והמלכות כוללת הכול. לכן היא נקראת "רבה".

מלכות היא "רבה" לא מבחינת גודלה, אלא משום שהיא בחינה כללית הכוללת הכול. "שנים־עשר הבקר" של המרכבה הם שנים־עשר כוחות פרטיים הנמצאים למטה ממנה.

5 והוא ע"ד שפי" בזהר פ' ויחי דרמ"ז ע"א¹¹ מאי רבות אלא כמה דכתיב זעקת סדום ועמורה כי רבה¹² כמו גדולה.¹³

וזה בדומה למה שמבאר הזוהר בפרשת ויחי, רמ"ז ע"א: "מה פירוש רבות? אלא כמו שכתוב: 'זעקת סדום ועמורה כי רבה' — כלומר, גדולה".

על הפסוק "רבות בנות עשו חיל" שואל הזוהר מדוע שנים־עשר השבטים נקראים "רבות", כלומר רבים, אף שהם רק שנים־עשר. הוא משיב מן הפסוק "זעקת סדום ועמורה כי רבה", שבו פירוש המילה הוא "גדולה" ולא "רבים".

וכן רבות גדולות עילאין ורברבין על כולא ושם קאי אפילו על ייב בקר הנ"ל דבריאה שהם ג"כ נקי רבות לגבי הפרטיים הנמשכים מהן.

"וכן, רבות פירושו גדולות, עליונות ונעלות על הכול". ושם הכוונה אפילו לשנים־עשר הבקר של בריאה שהוזכרו לעיל, שגם הם נקראים "רבות" ביחס לפרטים הנמשכים מהם.

אם כן, "רבות" פירושו גדולות, נשגבות ונעלות על הכול. אדמו"ר הזקן מוסיף שהדברים אמורים אפילו בשנים־עשר הבקר של עולם הבריאה: גם הם "גדולים" ביחס לנבראים הפרטיים הרבים הנמשכים מהם.

כמו הייב שבטים הם נשמות כוללות כמו שבט ראובן יש במחנה שלו כמה רבואות ואלפים ונשמת ראובן עצמו היא כוללת כל הנשמות שבשבטו שהם ענפים ממנו וכן כל שבט כו'.

בדומה לכן, שנים־עשר השבטים הם נשמות כוללות: למשל, במחנה של שבט ראובן היו רבבות ואלפים רבים, ונשמת ראובן עצמו כוללת את כל נשמות בני שבטו, שהן ענפים ממנו; וכך בכל שבט וכו'.

שנים־עשר השבטים ממחישים את הרעיון: נשמתו של מייסד כל שבט היא נשמה כוללת. במחנה ראובן היו אלפים רבים, ונשמת ראובן עצמו כללה את כל נשמות בני שבטו, כענפים היוצאים משורש אחד.

6 וזהו ענין רבות בנות¹⁴ כו' ע"ש ואמנם לגבי בחי מלי נקי ייב בקר הנ"ל בחי פרטיים והמלי

וזהו ענין "רבות בנות" וכו'; עיינו שם. אולם ביחס לבחינת מלכות, שנים־עשר הבקר שהוזכרו לעיל נקראים בחינות פרטיות, ואילו מלכות,

כך מתבאר ענין "רבות בנות" שבמשלי: הן שנים־עשר ה"גדולים". אולם הגדולה היא יחסית: ביחס למלכות, שנים־עשר הבקר הם עצמם פרטים.

שהיא כולל כולם נקי בהמה רבה. וכמ"כ [וכמו כן] מלי דא"ק [דאדם קדמון] נקי בהמה רבה¹⁵ [ועיין בע"ח] בעץ חיים] שער א"א פ"א ושער ז"א פ"א].

הכוללת את כולם, נקראת "בהמה רבה". וכך גם מלכות דאדם קדמון נקראת "בהמה רבה" [ועיינו בעץ חיים, שער אריך אנפין, פרק א, ושער זעיר אנפין, פרק א].

מלכות, הכוללת את כל שנים־עשר הבקר, היא ה"בהמה רבה". אותו דפוס קיים גם במדרגה העליונה ביותר: מלכות דאדם קדמון, המדרגה הקדמונית שמעל כל העולמות, נקראת אף היא "בהמה רבה", ואדמו"ר הזקן מפנה את הקורא לעץ חיים בעניין זה.

7 והנה במלי דבריא נכללים הבירורים שמנוגה דבריא ובמלי דיצי [דיצירה] נכללים הברורים דנוגה דיצי [דיצירה] כו'. וכמ"כ [וכמו כן] ענין העומר שהוא מיכלא דבעירא

והנה במלכות של בריאה נכללים הבירורים של נוגה דבריא, ובמלכות של יצירה נכללים הבירורים של נוגה דיצירה, וכן הלאה. בדומה לכך, ענין העומר, שהוא מאכל לבהמה,

לכל עולם יש מלכות משלו, שבה נכללים הניצוצות שהתבררו מנוגה של אותו עולם. קרבן העומר, שבא משעורים המשמשות מאכל לבהמה, שייך לאותו דפוס.

שהוא מאכל שעורים היינו בחי' הבירורים שמתכללים בבחי' מלי שנמשל לאכילה שהמאכל מתעכל באצטומכא והפסולת נדחה לחוץ והמובחר עולה עד למוח ונעשה חיות לנפשו.

בהיותו מאכל שעורים, הוא בחינת הבירורים שנכללים בבחינת מלכות. הדבר נמשל לאכילה: המזון מתעכל בקיבה, והפסולת נדחית החוצה, ואילו החלק המובחר עולה עד למוח ונעשה חיות לנפשו.

האכילה ממחישה את התהליך: המזון מתעכל, הפסולת מופרשת, והחלק המובחר עולה למוח ונעשה חיות לנפש. כך הבירורים הם "מזון" למלכות: הטוב שבהם נקלט, והפסולת נדחית.

8 וכך בירורים הללו שמתכללים בבחי' מלי ונעשים בה חיות כו', אך ענין שעורה הוא שעור¹⁶ ה' כמוזכר בזהר,

כך גם הבירורים הללו, הנכללים בבחינת מלכות ונעשים בה לחיות וכו'. אולם עניינה של השעורה הוא "שעור ה'", כפי שמוזכר בזהר.

לאחר שהבירורים נכללים במלכות, הם נעשים לחיות שלה. הזוהר דורש "שעורה" כ"שעור ה'"; מכיוון שהאות ה' ערכה חמש, אדמו"ר הזקן מפרש זאת כשעור של חמש הגבורות.

והענין הוא כי שעור ה' היינו התחלקות ה' גבורות לחלקים רבים להחיות הנבראים רבים שונים זמ"ז
[זה מזה] מחנה מיכאל כו'

והענין הוא ש"שעור ה'" פירושו חלוקת חמש הגבורות לחלקים רבים, כדי להחיות את הנבראים הרבים, השונים זה מזה: מחנה מיכאל וכו'.

חמש הגבורות הן כוחות של ריסון, המחלקים ומבדילים. חלוקתן לחלקים רבים מאפשרת את קיומם של נבראים מוכחנים רבים, כגון מחנה מיכאל ומחנות המלאכים האחרים.

שבתחלקות זו הוא מה' גבורות המפרידות ומחלקות להקול פשוט שיתחלק לחלקים רבים באותיות הדבור ודרך כלל מתחלק לה' מוצאות הפה¹⁷ אחה"ע מהגרון¹⁸ בומ"ף משפתים כו'.¹⁹

חלוקה זו נובעת מחמש הגבורות, המפרידות ומחלקות את הקול הפשוט, כך שיתחלק לחלקים רבים באותיות הדיבור; ובאופן כללי הוא מתחלק לחמשת מוצאות הפה: אחה"ע מן הגרון, בומ"ף מן השפתיים וכו'.

הדיבור משמש דוגמה: קול פשוט אחד נעשה לאותיות רבות רק באמצעות חלוקתו. חמש הגבורות מקבילות לחמשת מוצאות הפה, כגון הגרון כאזור החיתוך של האותיות הגרוניות והשפתיים כאזור החיתוך של האותיות השפתיים.

9 ואח"כ נתחלק לרבוא רבבות צירופי אותיות ממוצא זה עם מוצא זולתו שמזה הוא סיבת התהוות המלאכים והנשמות בלי מספר. כמ"ש אלף אלפין ישמשוניה²⁰ דהיינו ע"י התחלקות צירופי אותיות שבעשרה מאמרות²¹ יהי אור²² כו'.

ואחר כך הדבר מתחלק לרבבות רבבות צירופי אותיות, ממוצא אחד עם מוצא אחר; ומכך נובעת התהוותם של מלאכים ונשמות לאין מספר, כמו שנאמר: "אלף אלפין ישמשוניה". כלומר, הדבר נעשה על ידי התחלקות צירופי האותיות שבעשרה מאמרות, כגון "יהי אור" וכו'.

מוצאי האותיות מצטרפים זה עם זה באינספור אופנים, וצירופי האותיות האלה הם הסיבה להתהוותם של המלאכים והנשמות שאין להם מספר — אותם "אלף אלפין" המשרתים לפני ה'. הם נובעים מהתחלקות צירופי האותיות שבעשרה מאמרות שבהם נברא העולם, כגון "יהי אור".

10 ושרש הה"ג [החמש גבורות] הוא מה"ג [חמש גבורות] דאימא דהיינו בחי' התחלקות האותיות במחשבה שהם בחי' אותיות דאימא שנק' פתוחי חותם²³

שורש חמש הגבורות הוא בחמש הגבורות של אימא, כלומר, בבחינת חלוקת האותיות במחשבה. אלה הן אותיות אימא, הנקראות "פתוחי חותם",

חמש הגבורות של מלכות, שהיא בחינת הדיבור, מושרשות בחמש הגבורות של אימא, כלומר, בבינה, שהיא בחינת המחשבה. האותיות כבר מחולקות במחשבה, ולכן אותיות אימא נקראות "פתוחי חותם" — הביטוי שהתורה משתמשת בו לתיאור השמות שנחרתו על אבני האפוד של הכהן הגדול.

דהיינו ביסוד דאימא שכפי התחלקות צירופי האותיות במחשבה כך נמשך הדבור לדבר צירופי
[צירופיה] הללו דוקא

כלומר, ביסוד של אימא. כשם שצירופי האותיות מתחלקים במחשבה, כך נמשך הדיבור לומר דווקא את הצירופים
האלה;

החקיקה הזאת היא ביסוד של אימא, הנקודה שדרכה המחשבה מוסרת הלאה את מה שיש בה. צירופי האותיות שנוצרים במחשבה הם בדיוק
הצירופים שהדיבור יאמר לאחר מכן.

והיינו כפי הרצון שיש לו באיזה צירופי אותיות כך הוא מחשב וממילא אח"כ נמשך כן בדבור [ועמ"ש
מזה בפי חקת ע"פ ויקחו אליך פרה²⁴ כו' ע"ש].

כלומר, לפי הרצון שיש לאדם בצירופי אותיות מסוימים, כך הוא חושב, וממילא נמשך הדבור לאחר מכן כך גם
בדיבור [ועיינו במה שנכתב על כך בפרשת חוקת, על הפסוק "ויקחו אליך פרה" וכו'; ראו שם].

המחשבה עצמה הולכת בעקבות הרצון: האדם חושב את הצירופים שהוא רוצה, והדיבור נמשך אחריה מאליו. הסוגריים מפנים למאמר של
אדמו"ר הזקן בפרשת חוקת על הפסוק העוסק בפרה אדומה.

11 והנה הבירורים שהמלי' מבררת הרפ"ח ניצוצים הוא ג"כ ע"י ה"ג [חמש גבורות] שהוא בחי' גבורות
וצמצומים לירד למטה ולטרוף הניצוצים מידי החיצונים,

כעת, הבירורים שבאמצעותם מלכות מבררת את 288 הניצוצות נעשים גם הם על ידי חמש הגבורות, שהן בחינת
גבורות וצמצומים, כדי לרדת למטה ולחטוף את הניצוצות מידי הכוחות החיצוניים.

מלכות מבררת 288 ניצוצות — המספר שמייחסת הקבלה לניצוצות שנפלו בשבירה. גם בירור זה נעשה באמצעות חמש הגבורות: כוחות
של ריסון המאפשרים למלכות לרדת לעולמות התחתונים ולחטוף את הניצוצות מידי הכוחות החיצוניים, הקליפות שמחזיקות בהם.

ולכן נאמר ע"ז ותתן טרף לביתה²⁵ שהוא ענין בירור הרפ"ח שנק' טרף²⁶ כמו ארי טורף²⁷ שהוא ע"י
גבורה. ולמטה בעבודה הוא ענין לעולם ירגיז אדם²⁸ יצ"ט [יצר טוב] על יצה"ר [יצר הרע].

לכן נאמר על כך: "היא נותנת טרף לביתה". זהו ענין בירור 288 [הניצוצות], שנקרא "טרף" — כמו אריה שטורף
את טרפו — פעולה הנעשית באמצעות גבורה. ובעבודת ה' למטה זהו הענין של "לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר
הרע שלו".

הפסוק "היא נותנת טרף לביתה", שנאמר על אשת חיל, נדרש כאן לפי המשמעות האחרת של "טרף" — שלל ניצוד: מלכות חוטפת את
הניצוצות כשם שאריה טורף את טרפו, פעולה של גבורה. בעבודתו של האדם, ההקבלה לכך היא הוראת התלמוד לעורר תמיד את היצר
הטוב נגד היצר הרע.

ולכן נק' הבירורים שעורה שיעור ה' והוא מיכלא דההיא בהמה [וע' בזהר ר"פ יתרו דס"ז סע"ב] [סוף עמוד ב] ובהרמ"ז [ובהרב משה זכות] שם ומשם יובן מה שאומרים מזמור אלקים יחננו^{29, 30, 31} בימי הספירה בעת ספירת העומר]:

לכן הבירורים נקראים "שעורה" — שיעור ה"א, והיא מאכלה של אותה בהמה [וראה בזהר בתחילת פרשת יתרו, בסוף דף ס"ז ע"ב, ובהרמ"ז שם; ומשם יובן מדוע אומרים את המזמור "אלקים יחננו" בימי הספירה, בעת ספירת העומר].

מכיוון שמלכות עושה זאת באמצעות חמש הגבורות, הבירורים נקראים "שעורה" — "שיעור ה"א, והם מזונה של "הבהמה הגדולה". התוספת שבסוגריים מפנה לזהר בתחילת פרשת יתרו ולביאור הרמ"ז, המסבירים מדוע אומרים את המזמור "אלקים יחננו" בימי ספירת העומר.

קטע 2 • 121-21

ההנפה והספירה

12 ב אך ענין הנפת העומר תנופה לפני הוי'. ומבואר בזהר פ' בלק קפ"ח ב' תנופה תנ"ו פ"ה תנו כבוד^{32, 33} כו'.

2. אולם ענין הנפת העומר הוא "תנופה לפני הוי'". וכך מוסבר בזהר, פרשת בלק, 188b: "תנופה" היא "תנו פה"; "תנו כבוד" וכו'.

הפרק השני עובר מן השעורה אל מעשה ההנפה: העומר הונה "לפני הוי'". הוזהר מפרק את המילה "תנופה" ל"תנו פה", וקושר זאת לפסוק "תנו כבוד לה' אלקיכם". לפי הסברו, ה"פה" הוא הכבוד שעלינו לתת לקדוש ברוך הוא.

והענין הוא עפ"י [על פי] המבואר בענין ההפרש שבין פסח לשבועות, שבפסח היה בחי' העלאת ז"א מבחי' קטנות הנק' מצרים בחי' מצרים וגבולים להתעלות לקבל בחי' מוחין דגדלות

והענין הוא על פי המבואר בענין ההבדל בין פסח לשבועות: בפסח הייתה בחינת העלאת ז"א מבחינת קטנות, הנקראת "מצרים" — בחינת מיצרים וגבולות — כדי להתעלות ולקבל את בחינת המוחין דגדלות;

כדי להסביר את ההנפה, אדמו"ר הזקן משווה בין פסח לשבועות. בפסח עלה ז"א, תבנית המדות, ממצב של קטנות וצמצום, שהוא "מצרים", הנדרש גם כ"מיצרים", אל המוחין דגדלות.

והיינו בחי' עליות הנפש האלקית שבאדם ששרשה מז"א כי אתם קרוים אדם³⁴ בגימטריא מ"ה [שם מ"ה] כו' [ועמ"ש במ"א בביאור ע"פ אדם כי יקריב מכם^{35, 36} וע' בזהר פ' ויחי דרמ"ה ע"ב].^{37, 38}

וזהו בחינת עליית הנפש האלקית שבאדם, ששרשה מז"א, כי "אתם קרויים אדם", והערך המספרי של "אדם" הוא מ"ה וכו'. [ועיינו במה שנכתב במקום אחר בביאור על הפסוק "אדם כי יקריב מכם", וראו בזהר, פרשת ויחי, 245b].

באדם, מדובר בעליית הנפש האלקית, ששרשה בז"א. בתלמוד נאמר על ישראל "אתם קרויים אדם", ולמילה "אדם" ערך מספרי של 45, כערכו של שם מ"ה — שם הוי' במילוי אל"ף — השייך לז"א.

13 ואח"כ ביום שני של פסח מניף הכהן ששרשו מאבא את העומר שהוא בחי' העלאת הנפש הבהמית שבאדם שתתברר לאתהפכא כו'.

ואחר כך, ביום השני של פסח, הכוהן, ששרשו מאבא, מניף את העומר. העומר הוא בחינת העלאת הנפש הבהמית שבאדם, כדי שתתברר ותהפוך וכו'.

ביום השני של פסח הכוהן, ששרשו באבא (חכמה), מניף את העומר. עומר השעורים, המשמשים מאכל לבהמות, מסמל את הנפש הבהמית, שיש לבררה עד שתהפך — זהו המונח של הזוהר להפיכת החושך לאור.

ושרשה הוא מבחי' מל' שנקי בהמה בגימ' [בגימטריא] ב"ן [שם ב"ן] כו', היינו ששרש הנה"ב [הנפש הבהמית] הוא מן המרכבה י"ב בקר ששרשם מבחי' מל'. שגם היא צריכה להתעלות אח"כ בשבועות בכדי לקבל התורה שהוא מבחי' כתר רצה"ע [רצון העליון].

ושרשה הוא מבחינת מלכות, הנקראת "בהמה", שערכה המספרי הוא ב"ן וכו'; כלומר, שורש הנפש הבהמית הוא מהמרכבה של שנים-עשר הבקר, ששרשם מבחינת מלכות. גם היא צריכה להתעלות אחר כך, בשבועות, כדי לקבל את התורה, שהיא מבחינת כתר, הרצון העליון.

שורש הנפש הבהמית הוא במלכות, ה"בהמה" שערכה המספרי ב"ן, באמצעות המרכבה של שנים-עשר הבקר. גם היא צריכה להתעלות, כדי שבשבועות תוכל לקבל את התורה, שמקורה בכתר, הרצון העליון.

כי יש ב' מיני רצון רצון העליון ורצון תחתון רצ"ע [רצון העליון] שלמעלה מהשכל ורצון תחתון שלמטה מן השכל שהוא מסתעף מחמת שהשכל בדעתו בטובת אותו דבר ע"כ רוצה וחפץ בו.

כי יש שני מיני רצון: הרצון העליון והרצון התחתון. הרצון העליון הוא למעלה מן השכל, ואילו הרצון התחתון הוא למטה מן השכל ונובע מכך שהאדם הכין בשכלו את הטוב שבדבר; לכן הוא רוצה וחפץ בו.

יש שני מיני רצון. הרצון העליון הוא למעלה מן השכל, ואילו הרצון התחתון בא בעקבות השכל: האדם רוצה דבר מפני שהבין בשכלו שהוא טוב.

14 ובשבועות במ"ת [במתן תורה] היה בחי' גילוי רצון העליון ולא היה אפשר להיות זה כ"א ע"י ההכנה תחלה להוליד הרצון לה' ע"י ההתבוננות וע"י ישרה עליו הרצון העליון

ובשבועות, בעת מתן תורה, התגלתה בחינת הרצון העליון. גילוי זה לא היה יכול להיות אלא לאחר הכנה: תחילה יש לעורר באדם רצון לה' באמצעות התבוננות, ועל ידי כך ישרה עליו הרצון העליון.

בעת מתן תורה התגלה הרצון העליון. לשם כך נדרשה הכנה מלמטה: על האדם לעורר תחילה בעצמו, באמצעות התבוננות, רצון לה', ואז ישרה עליו הרצון העליון.

וזהו ענין עשה רצונו כרצונך³⁹ כדי שיעשה רצונך כרצונו⁴⁰ וכמ"ש במ"א ע"פ צאינה וראינה⁴¹ כו', וזהו ענין ספירת העומר

וזהו עניינה של המשנה: "עשה רצונו כרצונך, כדי שיעשה רצונך כרצונו", וכפי שמבואר במקום אחר על הפסוק "צאינה וראינה" וכו'. וזהו עניינה של ספירת העומר;

זהו מאמר המשנה: "עשה רצונו כרצונך, כדי שיעשה רצונך כרצונו". ימי ספירת העומר הם ההכנה הזאת; להרחבה, אדמו"ר הזקן מפנה לביאור במקום אחר על הפסוק "צאינה וראינה".

והיינו אחר שהניף את העומר לפני⁴² הוי' למעלה משם הוי' דז"א דהיינו בבחי' בינה והוא מלמטה למעלה אזי אח"כ ממשיכים מלמעלה למטה

כלומר, לאחר שהניף את העומר "לפני הוי'", למעלה משם הוי' של ז"א — היינו בבחינת בינה — והדבר נעשה מלמטה למעלה, ממשיכים לאחר מכן מלמעלה למטה.

ההנפה "לפני הוי'" מגיעה למעלה משם הוי' של ז"א, אל בינה; זוהי תנועה מלמטה למעלה. לאחר מכן ספירת העומר ממשיכה אור מלמעלה למטה.

וזהו ענין וספרתם לכם ממחרת השבת⁴³ כו', דהיינו המשכת המקיפים דאימא שנק' ממחרת השבת כי מעלי שבתא הוא בחי' מל'.⁴⁴

וזהו ענין "וספרתם לכם ממחרת השבת" וכו': המשכת המקיפים של אימא, הנקראים "ממחרת השבת", שכן ערב שבת הוא בחינת מלכות,

הפסוק "וספרתם לכם ממחרת השבת" מתפרש כאן על דרך הקבלה: מה שנמשך הם המקיפים של אימא, בינה, הנקראים "ממחרת השבת". ערב שבת הוא מלכות, וכפי שייאמר בפסקה הבאה, יום השבת הוא ז"א; הערת קה"ת מפנה לכך בהקדמת תיקוני זוהר.

15 ויומא דשבתא הוא בחי' ז"א.⁴⁵ וממחרת השבת היינו בחי' בינה שלמעלה מן השבת. כמו ע"ד דוגמא הפי' הידוע⁴⁶ במ"ש בעבר הנהר⁴⁷

ויום השבת הוא בחינת ז"א. ו"ממחרת השבת" היא בחינת בינה, שלמעלה מן השבת. [הדבר הוא] בדומה להסבר הידוע על הכתוב "בעבר הנהר",

יום השבת הוא ז"א; "ממחרת השבת" היא בינה, שלמעלה משניהם. הסבר ידוע על דברי יהושע "בעבר הנהר ישבו אבותיכם מעולם" משמש כאן דוגמה.

שהוא בחיי חכמה שנקי עבר הנהר שלמעלה מן הנהר דבינה ונהר יוצא מעדן⁴⁸ וכך הוא פי' וענין ממחרת השבת

שהיא בחינת חכמה, הנקראת "עבר הנהר", והיא למעלה מנהר הבינה, [כמו שנאמר] "ונהר יוצא מעדן". וכך גם משמעותו ועניינו של "ממחרת השבת":

לפי ההסבר הזה, "עבר הנהר" היא חכמה, שלמעלה מ"נהר" הבינה — הנהר ש"יוצא מעדן". בדומה לכך, "ממחרת השבת" היא הבחינה שלמעלה מן השבת.

דהיינו בחיי בינה שהיא למעלה מבחי' זו"נ [זעיר אנפין ונוקבא] שהם בחיי שבתא דלילא ושבתא דיומא⁴⁹ והגם כי בינה נקי ג"כ שבת

דהיינו, בחינת בינה, שלמעלה מבחינת ז"א ונוקבא, שהן בחינות השבת של הלילה והשבת של היום. ואף שבינה נקראת גם היא שבת,

הבחינה הזאת היא בינה, שלמעלה מז"א ומנוקבא, שהם "השבת של היום" ו"השבת של הלילה". גם בינה נקראת שבת, אך מדובר בבחינה נעלית יותר.

אבל נקי שבת שבתון [כמ"ש הפרדס בעה"כ [בערכי הכינויים] ערך שבת⁵⁰ ועי' בזהר ח"ב [חלק ב'] ס"ג ב' פ"ח א'], ומבחי' בינה נמשכים המקיפים למלי'.⁵¹

אלא שהיא נקראת "שבת שבתון" [כפי שכותב הפרדס ב"ערכי הכינויים", בערך "שבת"; וראו גם זוהר, חלק ב, ס"ג ע"ב ופ"ח ע"א]. ומבחינת בינה נמשכים המקיפים למלכות.

בינה היא "שבת שבתון", שבת של מנוחה שלמה, כפי שמסביר הפרדס וכפי שנדון במקומות המצוטטים בזהר. מבינה נמשכים האורות המקיפים למלכות, וזוהי פעולתה של הספירה.

16 וזהו פי' היום בגימ' [בגימטריא] א"ל [אמר ליה] הוי' שהוא המשכת המקיפים לעומר לבחי' המלי' הנקי עומר.⁵² וענין המקיפים יובן ע"ד מ"ש למעלה בענין המלאכים שהם כלים מחמת גילוי אור א"ס עליהם יותר מכדי מדתן.

וזהו פירוש "היום", שהערך המספרי שלו הוא [של השמות] א"ל הוי': המשכת המקיפים לעומר, לבחינת מלכות, הנקראת עומר. ענין המקיפים יובן על פי מה שנכתב למעלה על המלאכים, שמתים מחמת גילוי אור אין סוף עליהם בעוצמה העולה על מידתם;

המילה "היום" רומזת להמשכה זו: כפי שמסבירה הערת קה"ת, "יום" (56), ובצירוף אחד כנגד המילה עצמה, עולה 57 — כמניין השמות א"ל והוי'. כדי להסביר מהם מקיפים, חוזר אדמו"ר הזקן למלאכים שמתים משום שהאור שמתגלה בהם עולה על מידתם.

דהיינו מחמת שהכלי שלהם קטנה מהכיל אור הגדול הזה והוא הנעשה בחיי מקיף סובב עליהם והמלאכים שכלי שלהם גדול יותר הם יכולים להכיל אור זה בבחי'

כלומר, הכלי שלהם קטן מכדי להכיל את האור הגדול הזה, והוא נעשה בחינת מקיף הסובב אותם. המלאכים שכליהם גדולים יותר יכולים להכיל אור זה בבחינת

אור גדול מכדי שהכלי יוכל להכילו אינו נעלם; הוא נשאר מחוץ לכלי כמקיף. מלאכים שכליהם גדולים יותר יכולים לקבל את אותו אור כאור פנימי.

פנימית א"כ לפי ערך זה גם אם עליהם יהיה הארת אור גדול ונעלה מאד עד שגם הכלי שלהם לא תוכל להכילו יהיה ג"כ בבחי' מקיף עליהם.⁵³

אור פנימי. אם כן, לפי ערך זה, גם אם תאיר עליהם הארה של אור גדול ונעלה מאוד, עד שגם הכלי שלהם לא יוכל להכילו, הוא יהיה אף הוא בבחינת מקיף עליהם.

לכן ההבחנה בין פנימי למקיף היא יחסית: אור גדול דיו לחרוג גם מיכולת הכלים הגדולים יותר, יהיה מקיף גם עבורם.

17 וכמ"כ [וכמו כן] בעבודת ה' יש ב' בחי' אהבה הא' האהבה שהיא מוגבלת בנפש בבחי' פנימי' [פנימיות /

פנימית] ואהבה זו יש לה קץ ותכלה בזמן כמו שעה א' וכדומה.

כך גם בעבודת ה' יש שתי בחינות של אהבה. הראשונה היא אהבה המוגבלת בתוך הנפש, בבחינת פנימיות; לאהבה זו יש גבול וסוף בזמן, כגון שעה אחת וכדומה.

גם באהבתו של אדם לה' יש שני אופנים. האהבה הראשונה מתאימה לנפש כאור פנימי, ולכן היא מוגבלת: היא נמשכת זמן מסוים, שעה בערך, ואז מסתיימת.

אכן יש אהבה הב' שהוא מחמת ההתבוננות בגדולת ה' בעצמו ובכבודו כי אני⁵⁴ הוי' לא שניתי כו' שמחמת זה יתעורר בנפשו אהבה שלמעלה מן הכלי שלו.⁵⁵

אך יש אהבה שנייה, הנובעת מהתבוננות בגדולת ה' עצמו ובכבודו, "כי אני הוי' לא שניתי" וכו'. בעקבות התבוננות זו מתעוררת בנפשו אהבה שלמעלה מן הכלי שלו.

האהבה השנייה נובעת מהתבוננות בגדולת ה' כפי שהיא בו עצמו, בלא שינוי, כמו שנאמר: "כי אני הוי' לא שניתי". אהבה זו גדולה מכדי שהכלי של האדם יוכל להכיל אותה, ולכן היא מקיפה אותו.

18 והוא הנק' בחי' מקיף שהוא בחי' שומר כי מאהבה ראשונה מאחר שיש לה הפסק א"כ אח"כ יוכל להתאוות

וזו נקראת בחינת מקיף, שהיא בחינת שומר. שכן לאחר שהאהבה הראשונה נפסקת, יכול האדם לאחר מכן להתאוות

האהבה המקיפה משמשת שומר. האהבה הפנימית, מכיוון שהיא נפסקת, מותירה לאחר מכן מקום לתאוות לדברים גשמיים.

לדברים גשמיים מאחר שאין חבוש מתיר עצמו⁵⁶ כו' כי גם בזלעו"ז [בזה לעומת זה] יש לעומת בחי' פנימי זה מנגד וסותר לזה.

לדברים גשמיים, שהרי "אין חבוש מתיר עצמו" וכו'. גם בצד שכנגד, "זה לעומת זה", יש דבר המקביל לבחינה פנימית זו ומתנגד לה וסותר אותה.

כמאמר חז"ל, "אין חבוש מתיר עצמו": האהבה המוגבלת אינה יכולה להגן על עצמה. בצד המתנגד לקדושה, "זה לעומת זה", יש לכל בחינה פנימית מקבילה המתנגדת לה וסותרת אותה.

אכן אהבה זו שלמעלה מהגבלה בכלי הוא בחי' שומר והוא ענין לבוש החשמל שמלביש לזו"נ [לזעיר אנפין ונוקבא]^{57, 58} משני צדדיהם בשביל שלא יינקו החיצונים.

אבל אהבה זו, שלמעלה מהגבלה בכלי, היא בחינת שומר. זהו ענין לבוש החשמל, המלביש את ז"א ונוקבא משני צדדיהם, כדי שהחיצונים לא יינקו.

האהבה שלמעלה מהכלי שומרת על האהבה הפנימית. בקבלה זהו "לבוש החשמל", המלביש את ז"א ונוקבא מכל צד, כדי שהחיצונים לא יוכלו לינוק מהם.

19 וביאור הענין בעבודה הוא כי הנה ענין המוחין שנכנסו בבחי' או"פ [אור פנימי] הוא השכל וההתבוננות שנמשך מזה אהבה ותשוקה במדות שכלב.

וביאור הענין בעבודת ה' הוא כך: המוחין שנכנסו כאור פנימי הם ההבנה וההתבוננות שמהן נמשכים אהבה וכיסופים אל המדות שכלב.

בעבודת ה', המוחין הפנימיים הם ההבנה וההתבוננות של האדם, החודרות אל הלב ומולידות אהבה וכיסופים במדותיו.

וזה יוכל להיות נפסק שנפסק המדה ויוכל להיות התהוות והולדת מדות ורצונות זרים רק השמירה ע"ז שלא

והדבר עלול להיפסק, כלומר שהמידה תיפסק, וייתכן שיתהוו וייוולדו מדות ורצונות זרים. אלא שהשמירה מפני כך, כדי שלא

מכיוון שהרגשות האלה מוגבלים, הם עלולים להיפסק, ואז עלולות להתעורר במקומם מדות ורצונות זרים.

יפול ממדרגתו הוא ע"י מוחין עליונים יותר שלא נכנסו כלל במדות רק מקיף על המדות ושומרם שלא יהיה לו חפץ ורצון אחר בלתי לה' לבדו

ייפול ממדרגתו, היא באמצעות מוחין עליונים יותר, שלא נכנסו כלל למדות אלא רק מקיפים אותן ושומרים עליהן, כדי שלא יהיה לו חפץ ורצון אחר מלבד ה' לבדו.

מה ששומר על האדם שלא ייפול ממדרגתו הוא שכל עליון יותר, שאינו נכנס כלל אל הרגשות אלא מקיף אותם ושומר עליהם, כך שלא ירצה דבר מלבד ה'.

והיינו ע"י ההתבוננות בגדולת א"ס ב"ה בהשגת מוחו וכינתו מה שהלב קטן מהכיל התבוננות זו ולא נכנס בגילוי הלב כו'.

וזה נעשה באמצעות ההתבוננות בגדולתו של אין סוף ברוך הוא, כפי שהיא נתפסת בשכלו ובהכנתו; הלב קטן מכדי להכיל התבוננות זו, והיא לא נכנסה לגילוי שכלב וכו'.

השכל העליון הזה הוא ההתבוננות בגדולתו של אין סוף, שהשכל יכול לתפוס אך הלב קטן מכדי להכיל. לכן היא אינה נעשית רגש מורגש, אלא נשארת מעל הלב כאור מקיף.

[ותוכן ענין זה מבואר במ"א ע"פ טוב לחסות בה' מבטוח באדם⁵⁹ יעו"ש [יעו"ש] ועמ"ש מזה ג"כ בד"ה עיני כל⁶⁰ אליך ישברו].⁶¹

[ותוכן ענין זה מבואר במקום אחר, על הפסוק "טוב לחסות בה' מבטוח באדם"; עיינו שם. וראו גם את מה שנכתב בענין זה במאמר המתחיל "עיני כל אליך ישברו".]

הסוגריים מציינים שני מקורות נוספים לענין זה: ביאור על הפסוק "טוב לחסות בה' מבטוח באדם", וכן המאמר המתחיל "עיני כל אליך ישברו".

20 והיינו מ"ש שבע שבתות תמימות תהיינה⁶² דהיינו שלהיות תספרו חמשים יום⁶³ בז' מדות דאימא

חג"ת [חסד גבורה תפארת] נהי"מ [נצח הוד יסוד מלכות] ששם למעלה מבחי' כו'

וזהו שנאמר: "שבע שבתות תמימות תהיינה", כלומר, כדי ש"תספרו חמשים יום" בשבע המדות של אמא: חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד ומלכות, שכן שם, למעלה מבחינת וכו',

הפסוק "שבע שבתות תמימות תהיינה" מתאר את חמישים הימים הנספרים בשבע המדות של אמא, בינה, מחסד ועד מלכות כפי שהן בבינה. מדרגה זו היא למעלה מהתחום שבו יכולים הכוחות החיצוניים לינוק.

שאינן שם מקום ליניקת החיצונים כלל ונק' עלמא דחירות וכמ"ש בזהר פ' תצוה קפ"ג א' ע"פ וקראתם דרור^{64, 65} כו'

שאינן שם כלל מקום ליניקת החיצונים, והיא נקראת "עלמא דחירות", עולם החירות, כמו שכתוב בזהר, פרשת תצוה, קפ"ג ע"א, על הפסוק "וקראתם דרור" וכו'.

בבינה אין לחיצונים שום אחיזה. הוזהר מכנה אותה "עלמא דחירות", וקושר אותה לקריאה "וקראתם דרור" ביוכל, השנה החמישים.

משא"כ בז"א אברהם שיצא ממנו ישמעאל⁶⁶ כו' שיש יניקה להחיצונים מפסולת המדות וע"כ בבינה נק' שבע שבתות תמימות שהם בבחי' שלימות שאין מהם יניקת החיצונים.⁶⁷

אבל בז"א, [שהוא] אברהם, שממנו יצא ישמעאל וכו', החיצונים יונקים מפסולת המדות. לכן בבינה הן נקראות "שבע שבתות תמימות", שכן הן במצב של שלמות, שאין החיצונים יונקים ממנה.

בז"א המצב שונה: החסד שבו הוא אברהם, שממנו יצא ישמעאל — דימוי לפסולת המדות, שממנה החיצונים יונקים. מכיוון שבמדות של בינה אין פסולת כזאת, הן נקראות "תמימות".

21 והנה ע"י המשכת המקיפים יוכל להיות אח"כ בשבועות גילוי הארת רצון העליון במתן תורה מבחי" כ"ע [כתר עליון] אנכי⁶⁸ הוי' כו'.

כעת, באמצעות המשכת האורות המקיפים, יוכל להתגלות לאחר מכן, בחג השבועות, זיו הרצון העליון במתן תורה, מבחינת כתר עליון: "אנכי הוי'" וכו'.

משום שהאורות המקיפים נמשכו, יכולה להתגלות בחג השבועות, במעמד הר סיני, בחינת הרצון העליון, שמקורה בכתר עליון. "אנכי הוי'", הדיבר הראשון מעשרת הדיברות, נמשך מבחינה זו.

והיינו מפני שבפסח היה בחי' עליות ז"א שנק' איש כו'. ואח"כ ע"י העומר הוא עליית המלי' ואז יהיה בשבועות יחוד ז"ינ [זעיר אנפין ונוקבא] כתר א' לשתייהן וז"ש [וזהו שכתוב] לרצונכם⁶⁹ פי' לעשות בחי' רצון וכתר כו'.

והיינו מפני שבפסח הייתה בחינת עליית ז"א, הנקרא "איש" וכו'; ולאחר מכן, באמצעות העומר, עולה מלכות; ואז, בחג השבועות, מתרחש יחוד של ז"א ונוקבא, כשכתר אחד לשניהם. וזהו שנאמר "לרצונכם", כלומר, ליצור בחינת רצון וכתר כו'.

בפסח עלה ז"א, הנקרא "איש"; באמצעות העומר עולה מלכות; ובחג השבועות מתאחדים השניים תחת כתר אחד. לכן מניפים את העומר "לרצונכם" — כלומר, כדי ליצור את בחינת הרצון והכתר שמעל לשניהם.

[וזהו ענין המבואר בזהר פ' תצוה דקפ"ב סע"ב [סוף עמוד ב] ת"ח [תא חזי] כתיב וכפר בעדו ובעד ביתו כו']

[וזהו העניין המבואר בזהר, פרשת תצוה, בסוף דף קפ"ב ע"ב: "בוא וראה, כתוב: 'וכיפר בעדו ובעד ביתו' וכו'.

הסוגריים מביאים את דברי הזהר בפרשת תצוה, המצטט את הפסוק על יום הכיפורים ועל הכהן הגדול: מי שמכפר צריך לכפר תחילה בעד עצמו ואחר כך בעד ביתו.

כגוונא דא האי דרגא שארי לאתקדשא⁷⁰ פי' ביום א' דפסח נתקדש ז"א ע"י שנמשכו בו המוחין דאז"א [דאבא ואימא] שזהו ענין קול דודי⁷¹ כו' מדלג על ההרים כו'

"בדומה לכך, דרגה זו מתחילה להתקדש." כלומר, ביום הראשון של פסח התקדש ז"א, באמצעות המשכת המוחין של אבא ואמא לתוכו; וזהו ענין "קול דודי" וכו', "מדלג על ההרים" וכו'.

"בדומה לכך", אומר הזהר, גם דרגה זו מתקדשת תחילה בעצמה. אדמו"ר הזקן מסביר שביום הראשון של פסח ז"א מתקדש בקבלו את המוחין של אבא ואמא; וזהו ענין "מדלג על ההרים" שבפסוק "קול דודי".

וכיון דאיהו אתקדש בעי לכפרה על בית ו היינו להיות תיקון ועליית המלי ג"כ וזהו ע"י אתעדל"ת
[אתערותא דלתתא] ד"שראל בספירת העומר מאכל בהמה כו'

"ומכיוון שהוא התקדש, הוא זקוק לכפרה על בית הו": כלומר, גם מלכות צריכה לעבור תיקון ועלייה; והדבר נעשה באמצעות אתערותא דלתתא של ישראל בספירת העומר, שהיא מאכל בהמה וכו'.

לאחר שהתקדש, ז"א צריך "לכפר על ביתו", הנדרש כאן כ"בית הו": הו' של הו"י היא ז"א, ו"ביתו" הוא מלכות. מלכות מתוקנת ועולה בזכות אתערותא דלתתא של ישראל בספירת העומר, הנקראת "מאכל בהמה".

ועי"ז נמשך ומתגלה אח"כ בחג השבועות בחי' הגבוה משניהם והוא התגלות הכתר לשניהם וזהו
מקפץ על הגבעות קיפוץ בשתיים

ובאמצעות זאת נמשכת ומתגלה לאחר מכן, בחג השבועות, בחינה גבוהה משניהם — התגלות הכתר לשניהם. וזהו
"מקפץ על הגבעות": קיפוץ הוא בשתיים.

בזכות זאת מתגלה בחג השבועות בחינה גבוהה משניהם: כתר, המכתיר את שניהם יחד. זהו "מקפץ על הגבעות": קיפוץ הוא קפיצה בשתי הרגליים, כלומר, של שני בני הזוג כאחד.

והיינו ע"ד שנת' [שנתבאר] במ"א ע"פ זכר ונקבה בראם⁷² ויברך אותם⁷³ שע"י יחוד מ"ה [שם מ"ה] וב"ן [ושם
ב"ן] נמשך ומתגלה בחי' הגבוה משניהם ע' [עיי"ן] מזה בביאור ע"פ חכלילי עינים מיי"ן.^{74, 75} ובפ' תצוה
סד"ה ועשית בגדי קדש⁷⁶ ועד"ז יובן כאן]:⁷⁷

והיינו על דרך מה שנתבאר במקום אחר על הפסוק "זכר ונקבה בראם ויברך אותם": באמצעות ייחוד מ"ה וב"ן
נמשכת ומתגלה בחינה גבוהה משניהם. ראו על כך בביאור על הפסוק "חכלילי עיניים מיי"ן", ובפרשת תצוה, בסוף
המאמר המתחיל "ועשית בגדי קודש"; ועל דרך זו יובן כאן].

אדמו"ר הזקן משווה זאת להסבר על הפסוק "זכר ונקבה בראם ויברך אותם": כאשר מ"ה וב"ן, הזכר והנקבה, מתאחדים, מתגלה בחינה
גבוהה משניהם. הוא מפנה לשני מאמרים בתורה אור שבהם הדבר מוסבר.

קטע 3 • 221-34

חיטה וחטאו של אדם הראשון

22 ג. והנה להבין מ"ש בזהר בלק קפ"ח ב' דבחי חטה הוא ג"כ רק בבחי' מל' כמש"ש [כמה שכתוב שם] חטה ברתא דמתחטא לקמי אבוה⁷⁸ כו' אבל חמינן בשבטים כולהו דלית בהו ח"ט. ובה אית ח"ט וקרינן חט"ה כו' ע"ש.

ג. כעת, כדי להבין את מה שכתוב בזהר, בלק, קפ"ח ע"ב, שגם בחינת חיטה היא רק בבחינת מלכות, כפי שכתוב שם: "חיטה — בת שמתחטאת לפני אביה" וכו'; "אבל ראינו שכל השבטים אין בהם ח"ט, ובה יש ח"ט, וקוראים לה חיטה" וכו'; עיינו שם.

הפרק השלישי עוסק בדברי הזוהר על פרשת בלק. גם החיטה שייכת למלכות: היא "הבת שמתחטאת לפני אביה", משחק מילים על חיטה; והזוהר מציין שבשמות שנים-עשר השבטים אין האותיות ח' וט', היוצרות יחד את המילה "חט", ואילו בחיטה הן מופיעות.

23 וזה לכאורה נגד מ"ש לעיל דבחי שעורה שעור ה' זהו מיכלא דההוא בהמה רבה שהוא בחי' מל' שם ב"ן [שם ב"ן].

והדבר לכאורה סותר את מה שנאמר לעיל: שמדרגת השעורה, "שעור ה'", היא המזון של אותה בהמה רבה, שהיא בחינת מלכות, שם ב"ן.

הדבר נראה כסותר את מה שנאמר לעיל: השעורה, "שעור ה'", היא מזונה של ה"בהמה רבה", מלכות, שם ב"ן.

אבל חטה הוא מאכל אדם והרי ממ"ש הזהר מבואר דחטה הוא ג"כ בבחי' מל' שנק' בהמה. משא"כ בשבטים כולהו אין בהן אותיות ח"ט כו'.

אבל חיטה היא מאכל אדם; ואף על פי כן, ממה שכותב הזוהר ברור שגם החיטה היא בבחינת מלכות, הנקראת בהמה. לעומת זאת, בשמותיהם של כל השבטים אין האותיות ח' וט' וכו'.

חיטה היא מאכל אדם, מאכלו של אדם, ולכן היה ראוי שתשתייך למדרגה עליונה יותר; ובכל זאת הזוהר משייך גם את החיטה למלכות, לבהמה, ומבחין בינה לבין השבטים, שבשמותיהם אין האותיות ח' וט'.

24 ועוד צ"ל מ"ש למעלה דשורש נה"א [נפש האלקית] הוא מבחי' ז"א ושרש נה"ב [נפש הבהמית] הוא מבחי' מל'. והרי מבואר בדוכתי טובא דמל' נק' אימא תתאה וכנס"י [וכנסת ישראל] שהיא שרש ומקור הנשמות נה"א [נפש האלקית].

ועוד יש להבין את מה שנאמר לעיל, ששורש הנפש האלקית הוא מבחינת ז"א, ושורש הנפש הבהמית הוא מבחינת מלכות. והרי במקומות רבים מבואר שמלכות נקראת אימא תתאה וכנסת ישראל, שהיא שורש ומקור הנשמות, [של] הנפש האלקית.

שאלה נוספת: נאמר שהנפש האלקית מושרשת בז"א, ואילו הנפש הבהמית מושרשת במלכות. עם זאת, במקורות רבים מלכות נקראת "אימא תתאה" וכנסת ישראל, שורש ומקור לנשמות האלקיות של ישראל.

אך העניין הוא כי המל' מקבלת ה"ח [ה' חסדים] וה"ג [וחמש גבורות]. ה"ח [ה' חסדים] נמשכין לה מאבא וה"ג [וחמש גבורות] נמשכין לה מאימא.

אלא העניין הוא שמלכות מקבלת ה' חסדים וה' גבורות: ה' חסדים נמשכים אליה מאבא, וה' הגבורות נמשכות אליה מאימא.

התשובה פותחת בכך שמלכות מקבלת שני סוגי שפע: ה' חסדים מאבא וה' גבורות מאימא.

25 ובי' בחי' אלו הם ג"כ בחי' פנימיות המל' וחיצוניות המל'. ושרש נש"י [נשמות ישראל] הוא מבחי' פנימיות [פנימיות / פנימית] דמל' המקבלת ה"ח [ה' חסדים] הנ"ל אשר שרשן מאבא וזהו בחי' חטה כמבואר בפע"ח [בפרי עץ חיים] בדרוש השבועות.

ושתי בחינות אלה הן גם הפנימיות והחיצוניות של מלכות. שורש נשמות ישראל הוא בפנימיות של מלכות, המקבלת את חמשת החסדים האמורים לעיל, ששורשם מאבא; וזוהי בחינת חיטה, כפי שמבואר בפרי עץ חיים, בדרוש על חג השבועות.

שתי ההמשכות האלה הן הפנימיות והחיצוניות של מלכות. נשמות ישראל באות מהפנימיות שלה, המקבלת את החסדים של אבא; וזוהי בחינת חיטה, כפי שמבואר בדרוש על חג השבועות בפרי עץ חיים של האריז"ל.

והענין ע"פ חסידות הוא מבואר במ"א ע"פ וספרתם לכם גבי חג השבועות⁷⁹ שהוא כענין אין התינוק יודע לקרות אבא⁸⁰ עד שיטעום כו' שהדעת ההוא שנתחדש בתינוק הוא ענין גילוי הדעת הנעלם שלמעלה מן הדעת המושג כו'

הענין על פי חסידות מבואר במקום אחר על הפסוק "וספרתם לכם", בקשר לחג השבועות: הדבר דומה למאמר "אין התינוק יודע לקרות אבא עד שיטעום" וכו'. הדעת שמתחדשת בתינוק היא גילוי של הדעת הנעלמת, שלמעלה מן הדעת שאפשר להשיג וכו',

ההסבר החסידי מובא במקום אחר על הפסוק "וספרתם לכם": הגמרא אומרת שתינוק אינו יודע לקרוא "אבא" עד שהוא טועם דגן. ההכרה החדשה שמתעוררת בתינוק היא גילוי של דעת נעלמת, שלמעלה מן הדעת שאדם יכול להשיג.

רק שנתלבש בקטנות דעת התינוק, וכך הוא המשכת הי"ח [ה' חסדים] דאבא שבח"י ח"ע [חכמה עילאה] הוא למעלה מההשגה ונמשך ומתלבש בנש"י [בנשמות ישראל] להיות כיטול הנפש כו' וזהו ענין אבא יסד ברתא.^{81, 82}

אלא שהיא מתלבשת בדעתו הקטנה של התינוק. כך גם בהמשכת חמשת החסדים של אבא: בחינת חכמה עילאה היא למעלה מההשגה, והיא נמשכת ומתלבשת בנשמות ישראל כדי להיות כיטול הנפש וכו'. זהו ענין "אבא יסד ברתא".

אותה דעת נעלמת מתלבשת בהכנה הקטנה של התינוק. כך גם החסדים של אבא — החכמה העילאה שלמעלה מההשגה — מתלבשים בנשמות ישראל כביטול של הנפש; זהו "אבא יסד ברתא".

[וע' בזהר ח"א [חלק א'] קי"ב א' ובפ' אמור ק' ע"ב מענין בת אבי⁸³ שמבואר מזה דהמשכת הנשמות מבח"י מלי הוא כשקבלת מבח"י אבא דוקא].

[ועיינו בזהר, חלק א, 112a, ובפרשת אמור, 100b, בענין "בת אבי"; מכאן מבואר שהנשמות נמשכות מבחינת מלכות כאשר היא מקבלת דוקא מבחינת אבא].

בזהר, על הפסוק "היא אחותי בת אבי", מבואר שמלכות היא בתה של החכמה העליונה, אבא. לכן הנשמות נמשכות ממלכות כאשר היא מקבלת דוקא מאבא.

26 ושעורה שהיא בחיצוניות המלי נתי [נתבאר] לעיל ויתי עוד לקמן. ומה שכתוב בזהר אשר בשבטים לא היו ב' אותיות ח"ט הנ"ל היינו

ושעורה, שהיא בחיצוניות של מלכות, נתבארה לעיל ועוד תתבאר בהמשך. ומה שכתוב בזהר שבשמות השבטים לא היו שתי האותיות ח' וט' הנזכרות לעיל, פירוש

השעורה, שהיא בחינה חיצונית של מלכות, נתבארה לעיל ותחזור להתבאר בהמשך. כעת אדמו"ר הזקן מסביר את דברי הזהר שלשמות השבטים חסרות האותיות ח' וט'.

כי באמת ב' אותיות ח"ט הם מגבורות והשבטים היו גבוהים מהם רק אחר שנצטרף ה' לשני אותיות הנ"ל

שבאמת שתי האותיות ח' וט' הן מצד הגבורות, והשבטים היו בדרגה גבוהה מהן. אך לאחר שהה' מצטרפת לשתי האותיות הנזכרות לעיל,

האותיות ח' וט' נמשכות מן הגבורות, והשבטים, שעמדו בדרגה גבוהה מהן, לא כללו אותן בשמותיהם. האותיות הללו נמתקות רק כאשר מצטרפת אליהן ה'.

היינו ה"ח [ה' חסדים] דאבא אז נמתקים ב' אותיות ח"ט הנ"ל ונקי חטה. [ועמ"ש במ"א דהחילוק בין חמץ למצה זהו בין ח' לה"א].

כלומר, חמשת החסדים של אבא, אז שתי האותיות ח' וט' הנזכרות לעיל נמתקות, ונקרא חיטה. [ועיינו במה שכתוב במקום אחר, שההבדל בין חמץ למצה הוא בין ח' לה'].

ה', שערכה המספרי חמש, רומזת לחמשת החסדים של אבא: באמצעותה נמתקות האותיות ח' וט' ונעשית חיטה. בדומה לכך, ההערה שבסוגריים מציינת שההבדל בין חמץ למצה הוא באות ח' לעומת ה'.

27 וז"ש [וזהו שכתוב] בזהר כברתא דמתחטא לקמי אבוה ועביד לה רעותא⁸⁴ ר"ל [רוצה לומר] שעושה לה אביה

חסד דהיינו המשכת ה"ח [ה' חסדים] דאבא להמתיק אותיות ח"ט הנ"ל

וזהו שכתוב בזהר: "כמו בת המתחננת לפני אביה, והוא עושה את רצונה". כלומר, אביה עושה עמה חסד, היינו המשכת חמשת החסדים של אבא כדי להמתיק את האותיות ח"ט הנזכרות לעיל.

דברי הזהר "כמו בת המתחננת לפני אביה, והוא עושה את רצונה" פירושם שאביה עושה עמה חסד: אבא ממשיך את חמשת החסדים כדי להמתיק את האותיות ח"ט.

וזהו דמתחטא כו' [ע"ד והייתי אני ובני שלמה חטאים וזהו וחטאך בצדקה פרוק⁸⁵ כי הצדקה ממשיך

ה"ח [ה' חסדים] במל'].⁸⁶

וזהו "המתחטאת" וכו', [על דרך "והייתי אני ובני שלמה חטאים"; וזהו "וחטאך בצדקה פרוק", כי הצדקה ממשיכה את חמשת החסדים במלכות].

"מתחטאת" בנוי על אותו שורש כמו "חטא". הסוגריים משווים את הדברים לדברי בת שבע: "אני ובני שלמה נהיה חוטאים", ולפסוק "פדה את חטאך בצדקה", שכן הצדקה ממשיכה את חמשת החסדים למלכות.

28 והנה חטה הנ"ל הוא בבחי' מל' רק שהוא בפנימי' [בפנימיות / בפנימית] דמל' גבורות ממותקות מה"ח [מה'

חסדים]. ולכן אדם הראשון אשר נשמתו היה מאילנא דחיי היה גבוה מזה דהיינו שהוא מז"א שנקי אילנא דחיי.

והנה החיטה שהוזכרה לעיל היא בבחינת מלכות, אלא שהיא בפנימיות מלכות: גבורות הממותקות על ידי חמשת החסדים. לכן אדם הראשון, שנשמתו הייתה מאילנא דחיי, היה בדרגה גבוהה מזו; כלומר, הוא היה מז"א, הנקרא אילנא דחיי.

אם כן, החיטה היא גבורות שבפנימיות מלכות, הממותקות על ידי החסדים. נשמתו של אדם הייתה מאילנא דחיי, שהוא ז"א, ולכן הייתה בדרגה גבוהה מזו.

ולכן חטא דאדה"ר [אדם הראשון] עץ הדעת חטה היתה⁸⁷ כי חטה היה מדרגה שלמטה ממנו בחיי מלכות דאצי" שנקי עץ הדעת לגבי ז"א כו'.

לכן, לפי הדעה שעץ הדעת היה חיטה, חטאו של אדם הראשון היה בכך שאכל מן החיטה: החיטה הייתה בדרגה שמתחתיו — דרגת מלכות דאצילות, הנקראת עץ הדעת ביחס לז"א וכו'.

זו הסיבה שהגמרא מתארת את חטאו של אדם באכילת חיטה, לפי הדעה ש"עץ הדעת היה חיטה". החיטה הייתה למטה מאדם: היא שייכת למלכות דאצילות, הנקראת עץ הדעת ביחס לז"א.

[והפ"י כי חטה היינו מה שהדעת נשפל ונמשך למטה בקטנות וכענין מ"ש במ"א ע"פ בשברי לכם מטה לחם⁸⁸ כו']

[וההסבר הוא שחיטה היא בחינת הדעת שנשפלת ונמשכת למטה בקטנות, בדומה לעניין הכתוב במקום אחר על הפסוק "בשברי לכם מטה לחם" וכו';

כאן מתחיל סוגר מרובע ארוך. חיטה היא הדעת שנשפלת ונמשכת למטה למצב של קטנות, כפי שמוסבר במקום אחר על הפסוק "בשברי לכם מטה לחם".

וזה שייך בבחי' מלי' ששם בירור בחי' חט ע"י הי"ח [ה' חסדים] משא"כ בז"א שהוא למעלה מבחי' זו.

והדבר שייך לבחינת מלכות, שבה מתבררת בחינת החט על ידי חמשת החסדים, ואילו ז"א הוא למעלה מבחינה זו.

הדעת השפלה הזאת שייכת למלכות, שבה החט מתברר על ידי חמשת החסדים; ז"א נמצא למעלה מדרגה זו.

אך לכאורה צ"ל הרי הנשמות נולדים ע"י זיווג זו"נ [זעיר אנפין ונוקבא] דאצי" וא"כ יש בכל נשמה מחלק האם שהיא בחי' מלי' והיינו בחי' חטה.

אך לכאורה צריך להבין: הרי הנשמות נולדות על ידי זיווג ז"א ונוקבא דאצילות, ואם כן, בכל נשמה יש חלק מצד האם, שהיא בחינת מלכות, וזו בחינת חיטה.

מתעוררת כאן שאלה חדשה: כל הנשמות נולדות מזיווג ז"א ונוקבא דאצילות, ולכן בכל נשמה יש חלק מן ה"אם", מלכות, שהיא בחינת חיטה.

29 וא"כ מדוע נקי זה חטא על אדה"ר [אדם הראשון] שאכל חטה. אך התירוץ ע"פ מ"ש בזהר תרומה דקס"ז ע"ב אדם קדמאה אתצייר ואתגליף בלא נוקבא כו'

אם כן, מדוע הדבר נחשב לחטא אצל אדם הראשון, שאכל חיטה? התשובה היא על פי מה שכתוב בזהר, תרומה, 167b: "האדם הראשון נוצר ונחקק בלי נקבה" וכו';

אם לכל נשמה יש חלק במלכות, מדוע אכילת החיטה הייתה חטא עבור אדם הראשון? התשובה מתחילה מדברי הזהר על פרשת תרומה: "האדם הראשון נוצר ונחקק בלי נקבה".

ע"ש, דלכאורה הפי' דכמו שבגשמיות לא היה ילוד אשה כ"א יציר כפיו של הקב"ה כך ג"כ נשמתו שרשה למעלה מבחי' יחוד ז"ינ [זעיר אנפין ונוקבא] דאצילות.⁸⁹

עיינ שם. לכאורה, הכוונה היא שכפי שמבחינה גופנית הוא לא נולד מאישה אלא היה מעשה ידיו של הקדוש ברוך הוא, כך גם נשמתו הייתה מושרשת למעלה מבחינת יחוד ז"א ונוקבא דאצילות.

נראה שמשמעות הדברים היא שכפי שגופו לא נולד מאישה אלא נוצר במעשה ידיו של ה', כך גם נשמתו הייתה מושרשת למעלה מהיחוד של ז"א ונוקבא דאצילות. לכן החיטה, שהיא חלקה של מלכות, הייתה למטה ממדרגתו.

30 וא"כ לא היה בו מבחי' עה"ד [עץ הדעת] ומבחי' חטה כ"א למעלה מבחי' זו היינו ח"ע [חכמה עילאה] כמו שהיא בעצמותה,

ואם כן, לא היה בו דבר מבחינת עץ הדעת ומבחינת החיטה, אלא רק [מה שנמצא] למעלה מבחינה זו, כלומר, חכמה עילאה כפי שהיא בעצמותה.

לכן לא היה באדם דבר מעץ הדעת או מן החיטה; נשמתו באה מחכמה עילאה כפי שהיא מצד עצמה, לפני כל ירידה למלכות.

ולכן היה חטא מה שאכל מבחי' חטה כו' משא"כ כל הנשמות שאחריו כמו שנולדו למטה ע"י דבר ונוק' [ונוקבא].

ולכן היה חטא בכך שאכל מן החיטה וכו'. אבל הנשמות שבאו אחריו, כפי שהן נולדות למטה באמצעות זכר ונקבה, עברו, אכילת חיטה הייתה ירידה מתחת למדרגתו, ולכן הייתה חטא. הנשמות שבאו אחר כך שונות ממנו, שכן הן נולדות למטה מאב ואם.

כך שרש נשמתם מזיווג ז"ינ [זעיר אנפין ונוקבא]. לכן שייך בהם בחי' חטה מאכל אדם כו' מצד שרשם מבחי' פנימי' [פנימיות / פנימית] דמלי'.

כך גם שורש נשמתו הוא מזיווג ז"א ונוקבא. לכן שייכת להן בחינת החיטה, מאכל אדם וכו', מצד שורשן בפנימיות המלכות.

גם שורש נשמתו בא מזיווג ז"א ונוקבא, ולכן החיטה, "מאכל אדם", מתאימה להן: היא שייכת לשורשן בפנימיות המלכות.

31 ומצד שרשם מז"א לא היה בשבטים אותיות ח"ט כו'. אמנם בזהר ס"פ אמור דף ק"ד סע"א [סוף עמוד א] כ' [כתב] ואדם

ומכיוון ששורשם בז"א, לא היו בשבטים האותיות ח' וט' וכו'. אולם בזהר, בסוף פרשת אמור, דף 104, בסוף עמוד א, כתוב: "ואדם

מצד שורשם בז"א, לא היו בשבטים האותיות ח' וט'. אך קטע בסוף פרשת אמור בזהר נראה כאילו הוא אומר אחרת בנוגע לאדם: "ואדם יצא מזכר ונקבה".

מדכר ונוקי' [ונוקבא] נפיק⁹⁰ ופי' הרמ"ז [הרב משה זכות] שנשמת אדה"ר [אדם הראשון] יציר כפיו של הקב"ה נמשכה ג"כ מזיווג זו"נ [זעיר אנפין ונוקבא] דאצילות רק שהוא בהיכלות דאוי"א [דאבא ואימא] כו' ע"ש.

יצא מזכר ונקבה". והרמ"ז מפרש שנשמת אדם הראשון, מעשה ידיו של הקדוש ברוך הוא, נמשכה גם היא מזיווג ז"א ונוקבא דאצילות, אלא שהייתה בהיכלות אבא ואמא וכו'; עיין שם.

הרמ"ז (רבי משה זכות) מפרש שגם נשמתו של אדם נמשכה מזיווג ז"א ונוקבא דאצילות, אך בתוך היכלות אבא ואמא.

32 וע' ברע"מ [ברעיא מהימנא] פ' קדושים דפ"ג סע"א [סוף עמוד א] ומ"ש עליו בספר הגלגולים פרק י"ח ובלק"ת

[ובלקוטי תורה (להאריז"ל)] ס"פ בראשית.

ועיין ברעיא מהימנא, פרשת קדושים, 83, בסוף עמוד א, ובמה שנכתב עליו בספר הגלגולים, פרק 18, ובליקוטי תורה [של האריז"ל], בסוף פרשת בראשית.

מקורות נוספים מצביעים על אותו כיוון: הרעיא מהימנא, חלק מן הזוהר, בפרשת קדושים; ספר הגלגולים, מתורת האריז"ל על גלגול נשמות; וליקוטי תורה של האריז"ל על בראשית.

ולפי' [ולפי זה] הפי' בזהר תרומה הנ"ל הוא באופן אחר וע' מק"מ [מקדש מלך] שם. וא"כ לכאורה הדרא קושיא לדוכתה.

ולפי זה, ההסבר בזהר תרומה שהוזכר לעיל הוא באופן אחר; ועיין במקדש מלך שם. ואם כן, לכאורה הקושיא חוזרת למקומה.

לפי דבריהם, יש לקרוא את הזוהר על תרומה — "נוצר בלא נקבה" — באופן אחר, כפי שעושה שם המקדש מלך. ואז חוזרת הקושיא: מדוע הייתה החיטה חטא לאדם?

אך באמת לק"מ [לא קשה מידי] דהנה מבואר בזהר בראשית דל"ז סע"א [סוף עמוד א]⁹¹ ע"פ לא ידון רוחי באדם לעולם.⁹²

אך לאמיתו של דבר אין כאן קושי כלל. שהרי מבואר בזהר בראשית, 37, בסוף עמוד א, על הפסוק "רוחי לא ידון באדם לעולם":

אדמו"ר הזקן משיב שאין כאן קושי אמיתי, ומביא את דברי הזוהר על "רוחי לא ידון באדם לעולם".

ר' [רבי] אחא אמר בההוא זמנא הוה ההוא נהרא דנגיד ונפיק רוחא מאילנא דחיי⁹³ ואריק באילנא דשריא ביה מותא ואתמשכן רוחין בגווייהו דבני נשא יומין סגיאין.

"רבי אחא אמר: באותו זמן היה אותו נהר הנמשך ויוצא מוציא רוח מעץ החיים ושופך אותה אל העץ שהמוות שורה בו, והרוחות נמשכו לתוך בני האדם ימים רבים,

שם אומר רבי אחא שבזמנים הראשונים ה"נהר" היה מביא רוח מעץ החיים אל העץ שהמוות שורה בו, וממנו נמשכו רוחות לבני האדם ימים רבים; משום כך חיו הדורות הראשונים שנים רבות.

עד דסלקו בישין כו' כדין אסתלק רוחא עילאה מההוא אילנא בשעתא דפרחו נשמתין בבני נשא כו' ועיי' במק"מ [במקדש מלך] שמתחלה היה עיקר הנשמה מז"א וקצת מהמל'.⁹⁴

עד שקמו הרשעים וכו'. "אז הסתלקה הרוח העליונה מאותו עץ, בשעה שהנשמות פרחו בבני האדם" וכו'. ועיי' שם במקדש מלך, שבתחילה עיקר הנשמה היה מז"א, ומעט ממלכות.

כאשר קמו הרשעים, הסתלקה הרוח העליונה. המקדש מלך מסביר שבתחילה עיקר הנשמה היה מז"א, ורק מעט ממלכות.

33 וגם מז"א היינו מה שנמשך לו מא"א [מאריך אנפין] ע"י אימא עילאה ולכך היו חיים הרבה כי אריכו דיומין אינון מאריך.

וגם מז"א, כלומר ממה שנמשך אליו מאריך אנפין באמצעות אימא עילאה; ולכן חיו שנים רבות, שכן אריכות ימים באה מאריך.

החלק שהגיע לז"א עצמו נמשך אליו מאריך אנפין באמצעות אימא עילאה; ומכיוון שאריכות ימים באה מאריך, הדורות הראשונים חיו שנים רבות.

ואחר שחטאו היה בהפך טיפת הנוק' [הנוקבא] מרובה על הדכורא והיא נק' אילנא דמותא לכך לא היו מאריכים ימים עכ"ד [עד כאן דבריו] ועיי' בזהר ר"פ בשלח דמ"ד סע"ב [סוף עמוד ב].⁹⁴

ואחרי שחטאו היה ההפך: טיפת הנוקבא הייתה מרובה על טיפת הזכר, והיא נקראת "עץ המוות"; ולכן לא האריכו ימים. עד כאן דבריו. ראו גם זוהר, בתחילת פרשת בשלח, מד, בסוף ע"ב.

אחרי החטא התהפך היחס: "טיפת" הנקבה גברה על זו של הזכר, וזוהי "עץ המוות", ולכן התקצרו שנות החיים. המילים "עד כאן דבריו" מסיימות את הציטוט ממקדש מלך.

34 וכיון שכן שאפילו בבני אדם ואחר חטא עה"ד [עץ הדעת] עכ"ז [עם כל זה] היה אז עיקר הנשמה מז"א ומלמעלה מעלה כו'.

ומכיוון שכך, אפילו אצל בני אדם, גם לאחר חטא עץ הדעת, עיקר הנשמה היה אז מז"א ומלמעלה מעלה כו',

כלומר, אפילו אצל אנשים רגילים, לאחר החטא, עיקר הנשמה עדיין נבע מז"א ומדרגות שלמעלה ממנו.

כ"ש [כל שכן] וק"ו [וקל וחומר] באדה"ר [באדם הראשון] עצמו שהיה יציר כפיו וקודם חטא עה"ד [עץ הדעת] שהיה עיקר הנשמה שמלמעלה מעלה מרובה על טיפת הנוק' [הנוקבא] וכמ"ש בספר הגלגולים

על אחת כמה וכמה, בדרך קל וחומר, באדם הראשון עצמו, שהיה יציר כפיו של ה', ועוד לפני חטא עץ הדעת: עיקר הנשמה, שמקורה במדרגות שלמעלה מעלה, היה גדול מטיפת הנוקבא; וכפי שכתוב בספר הגלגולים,

על אחת כמה וכמה באדם הראשון עצמו, שנוצר במעשה ידיו של ה' ולפני החטא: החלק העליון שבו עלה בהרבה על "טיפת" הנוקבא.

פייט שהיה לו נר"נ [נפש רוח נשמה] דאצי וגם נשמה לנשמה דאצי ולכן נקי זה חטא על אדה"ר [אדם הראשון] מה שירד בבחי' חטה.

בפרק י"ט, שהיו לו נפש, רוח ונשמה דאצילות, וגם נשמה לנשמה דאצילות. ולכן הדבר נחשב לחטא של אדם הראשון: ירידתו לבחינת חיטה.

ספר הגלגולים אומר שהיו לו נפש, רוח ונשמה דאצילות, ואף "נשמה לנשמה" דאצילות. עבור נשמה גבוהה כל כך, הירידה לבחינת חיטה נחשבה לחטא.

קטע 4 • 351-36

שעורים, חיטה ושבעות

35 ועמ"ש מזה עוד בביאור ענין קי"ס [קריעת ים סוף] ד"ה הנה ים סוף]. ושעורה הוא בחי' חיצוניות שבמלי

שהוא להחיות כל פרטי התחלקות נבראים מלאכים שהוא ע"י הג' [חמש גבורות].

ועיין עוד במה שנכתב בענין קריעת ים סוף, במאמר המתחיל "הנה ים סוף". ושעורה היא בחינת החיצוניות שבמלכות, שתפקידה להחיות את כל הפרטים המובחנים של הנבראים והמלאכים, באמצעות חמש הגבורות.

הסוגריים המרובעים הארוכים נסגרים בהפניה למאמר העוסק בקריעת ים סוף. חוזרים לשעורה: היא החיצוניות של מלכות, המחיה את הנבראים הרבים והשונים, את המלאכים, באמצעות חמש הגבורות.

ושרשן מה"ג [מחמש גבורות] דאימא [כי בינה מקננא בכורסיא^{95,96} עולם הבריאה וכן בחי' חיצוניות שבמלי שמתלבש בבי"ע מקור קבלתה מה"ג [מחמש גבורות] דאימא] והוא כמו עד"מ הדבור באדם נמשך ע"י ה' מוצאות אחה"ע מהגרון כו'

שורשם הוא מחמש הגבורות של אמא [כי בינה מקננת בכיסא, בעולם הבריאה; וכן בחינת החיצוניות שבמלכות, המתלבשת בבריאה, ביצירה ובעשיה, מקבלת את מקורה מחמש הגבורות של אמא]. הדבר דומה, למשל, לדיבור שבאדם, היוצא באמצעות חמשת מוצאות הפה: אחה"ע מן הגרון וכו'.

שורשם בחמש הגבורות של אמא, שכן בינה מקננת בכיסא, בעולם הבריאה, וגם החיצוניות של מלכות, המתלבשת בבריאה, ביצירה ובעשיה, מקבלת מהן. הדיבור שבאדם ממחיש זאת: הוא יוצא דרך חמשת מוצאות הפה.

כי הקול הוא פשוט ונתצמצם ומתחלק בכ"ב אותיות ע"י ה"ג [חמש גבורות] ומקור המחלקן הוא המחשבה כמ"כ [כמו כן] כל פרטי התחלקות צירופי אותיות דבר ה' בחי' מלי' הוא ע"י ה"ג [חמש גבורות] ושרשן מה"ג [מחמש גבורות] דאימא בחי' מחשבה

הקול הוא פשוט, והוא מצטמצם ומתחלק לעשרים ושתיים אותיות באמצעות חמש הגבורות; והמקור המחלק אותן הוא המחשבה. כך גם כל הפרטים המוכחנים בצירופי האותיות של דבר ה', בחינת מלכות, נוצרים באמצעות חמש הגבורות, ושרשן בחמש הגבורות של אמא, בחינת המחשבה.

קול פשוט מתחלק לעשרים ושתיים אותיות באמצעות חמש הגבורות, והמחשבה היא שמחלקת אותו. כך גם צירופי האותיות של דבר ה', מלכות, מתחלקים באמצעות חמש הגבורות ששרשן באמא, בחינת המחשבה.

וזהו ענין שעורה וכמש"ל [וכמה שכתוב לעיל]⁹⁷ ומשם ג"כ שרש נה"ב [נפש הבהמית] ששרשה מי"ב בקר אבל הנה"א [הנפש האלקית] שרשה מפנימי' [מפנימיות / מפנימיות] המלי' ומז"א עצמו וכמ"ש בזהר ויחי דף רמ"ה, וזהו ענין השעורה, כפי שנתבאר לעיל. גם שורש נפש הבהמית משם, ושרשה משנים עשר הבקר; ואילו שורש נפש האלקית הוא בפנימיות של מלכות ובז"א עצמו, כפי שנכתב בזהר, ויחי, דף 245.

זוהי השעורה, כפי שהתבאר בפרק הראשון. נפש הבהמית מושרשת שם, בשנים עשר הבקר, ואילו נפש האלקית מושרשת בפנימיות של מלכות ובז"א עצמו, כפי שנאמר בזהר על ויחי.

וזהו שבחי' מלי' נקי' לפעמים בהמה כנ"ל⁹⁸ ולפעמים נקי' אדם שכשהיא באצי' נקי' אדם וכשירדת בכריאה נקי' בהמה וכמ"ש ורוח הבהמה הירדת היא למטה⁹⁹ כו' והיינו ב' בחי' הנ"ל חיצונית המלי' ופנימי' [ופנימיות / ופנימיות] המלי'.

וזהו הטעם שבחינת מלכות נקראת לפעמים בהמה, כפי שהוזכר לעיל, ולפעמים אדם: כשהיא באצילות היא נקראת אדם, וכשהיא יורדת לכריאה היא נקראת בהמה, כפי שנאמר: "ורוח הבהמה הירדת היא למטה" וכו'. אלו הן שתי הבחינות שהוזכרו לעיל: החיצונית של מלכות והפנימיות של מלכות.

לכן למלכות יש שני שמות: כשהיא באצילות, בפנימיות שלה, היא נקראת אדם; וכשהיא יורדת לכריאה, בחיצונית שלה, היא נקראת בהמה, כפי שנאמר: "ורוח הבהמה הירדת היא למטה".

36 וענין ספי' [ספירה / ספירות] העומר שהוא בירור נפש הבהמית זהו תיקון ועליית בחי' שבמלי' הנקי' בהמה

ועי"ז אח"כ בחג השבועות נעשי' [נעשית / נעשים] בבחי' אדם שמתעלה באצילות בפנימי' [בפנימיות / בפנימיות] המלי'.

ענין ספירת העומר, שהיא בירור הנפש הבהמית, הוא תיקון והעלאה של הבחינה שבמלכות הנקראת "בהמה"; ועל ידי כך, לאחר מכן, בחג השבועות, היא נעשית בבחינת אדם, העולה באצילות אל פנימיות מלכות.

ספירת העומר מבררת את הנפש הבהמית ומעלה את החלק במלכות הנקרא "בהמה". בעקבות זאת, בשבועות, בחינה זו נעשית "אדם" ועולה באצילות אל פנימיות מלכות.

וזהו ענין והקרבתם מנחה חדשה¹⁰⁰ כוי והמ"ד [והמ"ן דוכרין] שנמשך עי"ז זהו ענין מתן תורה כוי שהיא המשכת כתר וחכמה באותיות דבחי חטה

וזהו ענין "והקרבתם מנחה חדשה" וכו'. והמים הזכריים הנמשכים על ידי כך הם ענין מתן תורה וכו' — המשכת כתר וחכמה אל האותיות של בחינת חיטה.

זוהי "המנחה החדשה" של שבועות. המים הזכריים, הנמשכים מלמעלה כמענה לכך, הם מתן תורה: המשכת כתר וחכמה אל האותיות של בחינת חיטה.

והוא כענין יחוד וחיבור הטוב דעה"ד [דעץ הדעת] והתכללותו בעץ החיים למהוי אחד באחד¹⁰¹ (ועיין בזהר פ' אמור דף צ"ו ע"א ועיין מ"ש בביאור ע"פ קול דודי כו'):

וזה דומה לענין הייחוד והחיבור של הטוב שבעץ הדעת, והכללתו בעץ החיים, כדי להיות אחד באחד (למהוי אחד באחד) (ועיין בזהר, פרשת אמור, דף צ"ו ע"א; וכן עיינו במה שכתוב בביאור על הפסוק "קול דודי" וכו').

הדבר דומה לחיבור הטוב שבעץ הדעת עם עץ החיים, עד שהם "אחד באחד". אדמו"ר הזקן מפנה לזוהר על פרשת אמור ולביאור על "קול דודי".

בעבודה

על האדם לעורר את יצרו הטוב כנגד יצרו הרע, ובאמצעות התבוננות לעורר בעצמו רצון לה', כדי שהרצון העליון ישרה עליו. אהבה השוכנת בלב מחזיקה מעמד זמן מסוים ועלולה לחלוף, ואז נותר מקום לתאוות גשמיות; מה שמגן עליה הוא התבוננות נעלית יותר בגדולתו של אין סוף, שהלב אינו יכול להכיל, והיא מקיפה אותו, כך שאינו רוצה דבר מלבד ה' לבדו. זוהי העבודה של ספירת העומר: בירור הנפש הבהמית, כדי שבשבועות תיעשה אדם ותוכל לקבל את התורה.

שאלות לשיחה

1. מדוע מזהה אדמו"ר הזקן את המלאכים הנבראים בכל יום ו"מתים" עם ניצוצות שנבררו מנוגה? מה משמעות ה"מיתה" שלהם?
2. כיצד מאפשרות חמש הגבורות את הריבוי, בדיבור ובבריאה, ומדוע גם בירור הניצוצות זקוק לגבורה?
3. מה ההבדל בין האהבה הפנימית לאהבה המקיפה, ומדוע הראשונה זקוקה לשנייה בתור "שמירה"?
4. מדוע אומרים שהחיטה, אף שהיא מאכל אדם, שייכת עדיין למלכות, ומדוע היה זה חטא אצל אדם הראשון לרדת אליה, אף שהיא מתאימה לנשמות מאוחרות יותר?
5. כיצד מתארות יחד הנפת העומר, הספירה ו"המנחה החדשה" של שבועות את העלאת הנפש הבהמית?

הערות

פסוקה 1

1 והניף את העומר

"והניף את העומר לפני הוי' לרצונכם; ממחרת השבת יניפנו הכהן". פסוק זה, העוסק בעומר של היום השני של פסח, הוא הנושא של המאמר כולו.

Leviticus 23:11 ויקרא כ"ג:יא

והניף את העומר לפני ה' לרצונכם ממחרת השבת יניפנו הכהן:

And he shall wave the sheaf before the L-RD, to be accepted for you; on the morrow after the sabbath the priest shall wave it

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ויקרא כג, יא.

2 העומר הוא מאכל שעורים

המשנה מבחינה בין מנחת הסוטה לבין מנחות אחרות: היא באה מן השעורים, ורבן גמליאל אומר שכיוון שמעשיה היו מעשה בהמה, כך גם קרבנה הוא מאכל בהמה. הקטע מציין גם שקרבן העומר בא אף הוא מן השעורים.

Sotah 14a:14 סוטה י"ד א:י"ד

כל המנחות טעונות שמן ולבונה, וזו אינה טעונה לא שמן ולא לבונה. כל המנחות באות מן החטין, וזו באה מן השעורים. מנחת העומר, אף על פי שבאה מן השעורים — היא היתה באה גרש, וזו באה קמח. רבן גמליאל אומר: כשם שמעשיה מעשה בהמה, כך קרבנה מאכל בהמה.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

3 מאכל שעורים

כשיוחנן מחקוק חזר מן הכפרים ושאלו אותו אם החיטים הצליחו, הוא השיב שהשעורים הצליחו. אמרו לו שילך ויאמר לסוסים ולחמורים, שכן "שעורים ותבן לסוסים". הערת קה"ת מביאה זאת בהקשר של שעורים כמספוא לבהמות.

Pesachim 3b:10-11 פסחים ג' ב:י"א-י"ב

ההוא ארמא דהוה סליק ואכיל פסחים בירושלים. אמר: כתיב "כל בן נכר לא יאכל בו", "כל ערל לא יאכל בו", ואנא הא קאכילנא משופרי שופרי. אמר לקה רבי יהודה בן בתיא: מי קא ספו לך מאליה? אמר לקה: לא. כי סלקת להתם אימא להו: ספו לי מאליה. כי סליק, אמר להו: מאליה ספו לי! אמרו לקה: אליה לגבוה סלקא.

There was a certain heathen who [under the guise of an Israelite] would come to Jerusalem every Passover and partake of the paschal lamb. Once he came before R. Juda b. Bathyra and said to him: "It is written in your Torah (Ex. 12:43) No stranger shall eat thereof, and again (Ex. 12:48) But no uncircumcised person shall eat thereof; nevertheless, I get to eat of the very best." "Have they given thee a piece of the fat of the tail?" remarked R. Juda b. Bathyra. ... "Nay," answered the heathen

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • En Jacob (Rabbi S.H. Glick) (Public Domain)

פסוקה 2

4 מלאכים שנבראים בכל יום

על "חדשים לבקרים" אומר רבי חלבו, שבכל יום בורא הקדוש ברוך הוא מחנה של מלאכים חדשים, ששרים שיר חדש ומסתלקים; רבי יהושע אומר לאדריאנוס שהם חוזרים לנהר האש שממנו באו.

Eikhah Rabbah 3:8 איכה רבה ג':ח

... אמר רבי שמעון בר אבא על שאתה מחדשנו בבקרן של מלכיות, אנו יודעין שאמונתך רבה לגאלנו. אמר רבי חלבו בכל יום ויום בורא הקדוש ברוך הוא כת של מלאכים חדשים ואומרים שירה חדשה והולכין להם. אמר רבי ברכיה השבתי לרבי חלבו והא כתיב (בראשית לב, כו): ויאמר שלחני כי עלה השחר, אמר לי חנוקה סברת לחנוקני, גבריאל ומיכאל הן הן שרים של מעלה, דכלם מתחלפין ואינון לא מתחלפין. אדריאנוס שחיק עצמות שאל את ...

It is the L-rd's kindnesses that have not ceased, for His "mercies have not ended" (Lamentations 3:22). "It is the L-rd's kindnesses that have not ceased" – Rabbi Shimon ben Lakish said: After the Holy One blessed be He despairs of the righteous in this world, He then has mercy on them. That is what is written: "It is the L-rd's kindnesses that have not ceased." "They are new every morning; great is Your faithfulness" (Lamentations 3:23). "They are new every morning; great is Your faithfulness" – Rabbi Alexandri said

Midrash Rabbah -- TE (Public Domain) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

הערת קה"ת

ראה איכ"ר פ"ג, ח. טור אר"ח סנ"ט. ראה לקמן פי פנחס עט, ב. המשך תעריב כרך-ב ע' תרפד. ועוד.

פסוקה 3

5 הושיט הקב"ה אצבעו הקטנה

כשהקדוש ברוך הוא רצה לברוא את האדם, הוא נמלך בחבורת מלאכים משרתים. הם אמרו: "מהו האדם כי תזכרנו?" והוא הושיט את אצבעו הקטנה ביניהם ושרף אותם, וכך עשה גם לחבורה שנייה.

Sanhedrin 38b:5 סנהדרין ל"ח ב:ה'

אמרו לפניו: רבוננו של עולם, "מה אנש כי תזכרנו וכן אדם כי תפקדנו?" הושיט אצבעו קטנה ביניהן ושרפם. וכן כת שניה. כת שלישית אמרו לפניו: רבוננו של עולם, ראשונים שאמרו לפניך מה הועילו? כל העולם כולו שלקך הוא. כל מה שאתה רוצה לעשות בעולמך — עשה.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

סנהדרין לח, ב.

6 והפיי ידוע

בקטע בפרשת כי תצא מוסבר שגם החכמה מתהווה רק מהארה קטנה ומצומצמת של אור אין סוף, הניתנת לאחר שעצמותו הוסתרה; הארה זו אינה בערך לעצמות. הדבר קשור לנושא שבפסקה זו: מידת האור האלוקי

bom when they died and had afterwards come into the world and taken their place, I could understand, but he was alive at the time, and his soul was already in its place?" He replied: 'My son, there is a deep mystery here. When they departed ... from

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

פסוקה 5

11 בפי ויחי דרמ"ז ע"א

ההערה מציינת שנוסח זה מצוטט ב"יהל אור", פירושו של הצמח צדק על תהלים.

הערת קה"ת

ראה גם לעיל פי' צו יב, ד. הלשון נעתק ביהל אור ע' קנג.

12 זעקת סדום ועמורה כי רבה

"זעקת סדום ועמורה כי רבה, וחטאתם כי כבדה מאד". הוזהר מביא את הפסוק כדי להראות ש"רבה" יכולה להתפרש כ"גדולה".

Genesis 18:20 בראשית י"ח:כ'

וַיֹּאמֶר ה' וְזַעַקַת סְדוֹם וְעֹמֹרָה כִּי־רָבָה וְחַטָּאתָם כִּי כָבְדָה מְאֹד:

And the L-RD said: 'Verily, the cry of Sodom and Gomorrah is great, and, verily, their sin is exceeding grievous

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

13 מאי רבות אלא כמה דכתיב זעקת סדום ועמורה כי רבה כמו גדלה

הוזהר מפרש את "רבות בנות עשו חיל" כמתייחס לשנים-עשר השבטים, ומסביר ש"רבות" פירושו "גדולות", כמו בפסוק "זעקת סדום ועמורה כי רבה". בהמשך אותו קטע מדובר על שנים-עשר השוורים שעליהם עמד הים.

Zohar, Vayechi 75:771-781 ספר הוזהר, ויחי ע"ה:תשע"א-תשפ"א

פסוקה 6

14 רבות בנות

"נשים רבות עשו חיל, ואת עלית על כולנה", מתוך "אשת חיל". הוזהר מפרש את "נשים רבות" כשנים-עשר השבטים.

Proverbs 31:29 משלי ל"א:כ"ט

רְבוֹת בָּנוֹת עָשׂוּ חֵיל וְאַתְּ עָלִית עַל־כָּל־נָחַה:

Many daughters have done valiantly, But thou excellest' .them all

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

משלי לא, כט.

15 וכמ"כ מלי דא"ק נק' בהמה רבה

בשער אריך אנפין, פרק א, מתאר הארז"ל את החלקים הנמוכים ביותר של עתיק שנותרים מגולים מתחת לאצילות כדי להאיר לעולם הבריאה,

שכלי נברא יכול לשאת. שני המקומות האחרים שמציינת ההערה אינם מסוכמים כאן.

הערת קה"ת

ראה גם לקמן פי' תצא לח, ד. דרושים לר"ה ס, ב. שה"ש כב, ב. בארוכה במאמרי אדה"א ויקרא-ב ע' תרנ.

7 מה אנוש

כשהקדוש ברוך הוא רצה לברוא את האדם, הוא נמלך בחבורת מלאכים משרתים. הם אמרו: "מהו האדם כי תזכרנו?" והוא הושיט את אצבעו הקטנה ביניהם ושרף אותם, וכך עשה גם לחבורה שנייה.

Psalms 8:5 תהילים ח':ה'

מַה־אָנוֹשׁ כִּי־תִזְכְּרֵנוּ וּבִן־אָדָם כִּי תִפְקְדֵנוּ:

What is man, that Thou art mindful of him? And the son of ?man, that Thou thinkest of him

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

Sanhedrin 38b סנהדרין ל"ח ב

הערת קה"ת

תהלים ח, ה. וראה סנהדרין לח, ב.

פסוקה 4

8 אלף טורין

על "בהמות בהררי אלף" אומר התרגום שמדובר בשור הבר, המוכן לצדיקים בגן עדן, הרועה מדי יום באלף הרים. מכאן מקורו של הדימוי של בהמה האוכלת אלף הרים.

Aramaic Targum to Psalms 50:10 תרגום תהלים נ':י'

אָרוֹם דִּילִי כָל חוֹת חוֹרְשָׁא (וְעַתְדָת לְצַדִּיקָא בְּגֵן עֵדֶן) בְּעִירְיָא דְכִין (וְתוֹר בְּר דְרַעֲי בְּכָל יוֹמָא) בְּטוֹרִין אֱלָפָא:

Mikraot Gedolot (Public Domain)

9 אלף טורין דאכלה בהמה רבה

שם מצטט אדמו"ר הזקן את אותו מאמר בזהר, "אלף ההרים שאוכלת הבהמה הגדולה", ומסביר שבהמה עולה בגימטרייה כערכו של שם ב"ן, מלכות דאצילות, היוודת בכל לילה לבריאה, יצירה ועשיה כדי לברר את ניצוצות התהוה. לאחר שנפלו לנוגה, הם מעורבים טוב ורע, ומלכות הופכת אותם לאלקות.

Psalms 50:10 תהילים נ':י'

כִּי־לִי כָל־חַיְתוֹי־עֵצַר בְּהֵמוֹת פְּהַר־יִאֱלֹף:

For every beast of the forest is Mine, and the cattle upon a .thousand hills

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ת"י על פסוק בהמות בהררי אלף (תהלים נ, י). ע' תנחומא פנחס ס"י יב. ובזח"א יח, א [כ]. ראה תו"א מז, ד.

10 אלף טורין דאכלה בהמה רבה

הוזהר מפרש את הפסוק "מצמיח חציר לבהמה" על המלאכים שנכרתים בכל יום כעשב וצומחים מחדש, ומלמד שאלף הרים עולים אל הבהמה הזאת מדי יום והיא אוכלת אותם. אדמו"ר הזקן מזהה את הבהמה עם מלכות.

Zohar, Pinchas 12:70-80 ספר הוזהר, פנחס י"ב:ע"פ'

The translation is only of the first 15 lines of the Hebrew text.As R. Simeon was once studying this portion, his son, R. Eleazar, came and asked him: 'What is the connection of Nadab and Abihu with Phineas? If Phineas had not been

21 שבעשרה מאמרות

"בעשרה מאמרות נברא העולם". אדמו"ר הזקן מציין שעשרת המאמרות הללו הם המקור לצירופי האותיות שמהם באים המלאכים והנשמות.

Pirkei Avot 5:1 משנה אבות ה'א'

בעשרה מאמרות נברא העולם. ומה תלמוד לומר, והלא במאמר אחד יכול להפראות, אלא להפריע מן הרשעים שמאבדו את העולם שנברא בעשרה מאמרות, ולתן שכר טוב לצדיקים שמקיימו את העולם שנברא בעשרה מאמרות:

With ten utterances the world was created. And what does this teach, for surely it could have been created with one utterance? But this was so in order to punish the wicked who destroy the world that was created with ten utterances, And to give a good reward to the righteous who maintain the world that was created with ten utterances.

Torat Emet 357 (Public Domain) • Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY)

22 יהי אור

"ויאמר ה': יהי אור", הראשון מבין המאמרות של בריאת העולם; כאן הוא מייצג את כל עשרת המאמרות, שאותיותיהם מצטרפות כדי להביא את הנבראים לידי מציאות.

Genesis 1:3 בראשית א'ג'

ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור:

.And G-d said: 'Let there be light.' And there was light

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

בראשית א, ג.

10 פסוקה

23 פתוחי חותם

על שתי אבני האפוד יש לחרוט את שמות בני ישראל "מעשה חרש אבן, פתוחי חותם". אדמו"ר הזקן משתמש בביטוי כדי לתאר את האותיות כפי שהן כבר מעוצבות ומחולקות במחשבה.

Exodus 28:11 שמות כ"ח:יא

מעשה חרש אבן פתוחי חותם תפתח את־שתי האבנים על־שמות בני ישראל מסכת משבצות זהב תעשה אתם:

With the work of an engraver in stone, like the engravings of a signet, shalt thou engrave the two stones, according to the names of the children of Israel; thou shalt make them to be inclosed in settings of gold.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שמות כח, יא. וראה במאמרי אדה"א ויקרא-ב ע' תרמה.

24 ויקחו אליך פרה

"ואת חוקת התורה... דבר אל בני ישראל ויקחו אליך פרה אדומה". אדמו"ר הזקן מפנה למאמרו על פסוק זה בפרשת חוקת.

Numbers 19:2 במדבר י"ט:ב'

ואת חקת התורה אשר־צוה ה' לאמר דבר אל־בני ישראל ויקחו אליך פרה אדמה תמימה אשר אין־בה מום אשר לא־עלה עליה על:

This is the statute of the law which the L-RD hath commanded, saying: Speak unto the children of Israel, that they bring

ומשווה אותם לשני דדי בהמה, שמהם יונקים הפרצופים תחילה, לפני שהם יונקים מ"שדי אדם".

Sefer Etz Chaim 13:1 עץ חיים י"ג:א'

8 פסוקה

16 ענין שעורה הוא שעור ה'

בקטע בוהר על הילד המדבר על הנפת העומר נאמר שמביאים שעורים משום שהן הראשונות מבין הדגנים, ואת המילה "שעורה" דורשים כ"שעור ה"א".

Zohar, Balak 6:67-78 ספר זוהר, בלק ו':ס"ז-ע"ח

What is tenufah? We may read it Tenu feh, "Give a mouth", the mouth being symbolic of the honour which we have to give to the Holy One, blessed be He. Hence the Omer had to be lifted up to show that we give to G-d this "mouth", since the chief praise of the Supreme King is when Israel prepare for him this honour and give glory to the King.

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

17 לה' מוצאות הפה

שם מסביר אדמו"ר הזקן שה"כלים" הם האותיות, ששורשן בחמש האותיות מנצפ"ך — חמש הגבורות המחלקות את הנשימה והקול לחמשת מוצאות הפה, וכך נוצרות עשרים ושתיים האותיות; שורש חמש הגבורות הוא גבורה עילאה דעתיק יומין.

הערת קה"ת

ע' ש"ב ח"ב שהיה"א ספ"ד. [כ].

18 אחה"ע מהגרונ

ההערה מפנה את הקורא לעיון בחיבור זה באותיות הגרוניות אחה"ע ובמוצא שלהן בגרון; תוכנה אינו מסוכם כאן.

הערת קה"ת

ראה ס"י (מנטובה שכ"ב) פ"ב, מ"א. ע"ה שער טנת"א פ"ג. שער דרושי הצלם דרוש ב. תשובות וביאורים (קה"ת תשל"ד) ע' 62 הערה 1.

19 שעורה שעור ה' כנזכר בוהר

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ח"ג קפח, ב.

9 פסוקה

20 אלף אלפין ישמשוני

בחזון דניאל על עתיק יומין נאמר: "אלף אלפים ישמשוהו וריבוא רבבות לפניו יעמדו". אדמו"ר הזקן מביא זאת כדי להראות עד כמה רבים הם המלאכים.

Daniel 7:10 דניאל ז':י'

נהר דינור נגד ונפק מן־קדמוהי אֶלֶף אֶלְפִין יִשְׁמְשׁוּנָה וְרִבּוֹ רִבְכּוֹן קְדָמוּהִי יִקְוּמוּן דִּינָא יִתְבּ וְסִפְרִין פְּתִיחוּ:

A fiery stream issued And came forth from before him; thousand thousands ministered unto him, And ten thousand times ten thousand stood before him; The judgment was set, And the books were opened.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

דניאל ז, י.

him occupy himself with Torah ; as it is said, "Commune with your own heart" (ibid.). Should this gain him the victory, well and good; but if not, let him read the Shema' ; as it is ... ,said

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

הערת קה"ת

ברכות ה, א.

29 מזמור אלקים יחננו

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

תהלים ס.

30 אלקים יחננו

"יחננו ה' ויברכנו, יאר פניו אתנו סלה". זהו הפתיח של המזמור הנאמר בעת ספירת העומר.

Psalms 67:2 תהילים ס"ז:ב'

אַלְקִים יַחְנְנוּ וַיְבָרְכֵנוּ יְאֲרֵפְנוּ אֶתְנוּ סֵלָה:

G-d be gracious unto us, and bless us; May He cause His face to shine toward us; Selah

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

31 אלקים יחננו

בתחילת פרשת יתרו אומר הוזהר, שכאשר הקדוש ברוך הוא מתעורר לתת טרף לכל המרכבות, כמו בפסוק "ונתנת טרף לבני ביתה", כולן פותחות בשמחה במילים "יחננו ה' ויברכנו".

Zohar, Yitro 1:8-18 ספר הוזהר, יתרו א':ח'-י"ח

פסוקה 12

32 תנו כבוד

"תנו כבוד להוי' אלקיכם בטרם יחשיך" — קריאתו של ירמיהו לשוב בתשובה; הוזהר משתמש בפסוק כדי להסביר ש"תנופה" היא "תנופה".

Jeremiah 13:16 ירמיהו י"ג:ט"ז

תְּנוּ לַה' אֱלֹהֵיכֶם כְּבוֹד בְּטֶרֶם יִחְשֶׁךְ וּבְטֶרֶם יִתְנַפְּחוּ רַגְלֵיכֶם עַל־הָרִי נֶשֶׁף וְקִוְיָתֶם לְאוֹר וְשָׁמָּה לְצִלְמוֹת וְשִׁית לְעַרְפָּל:

Give glory to the L-RD your G-d, Before it grow dark, And before your feet stumble Upon the mountains of twilight, And, while ye look for light, He turn it into the shadow of death, And make it gross darkness

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ירמיה' יג, טז.

33 תנופה תניו פיה תנו כבוד

הילד שבוזהר אומר שיש להרים את העומר כלפי מעלה, וש"תנופה" היא "תנופה", שהסוד שבה הוא "תנו כבוד להוי' אלקיכם", שכן הפה הוא הכבוד שעלינו לתת להקדוש ברוך הוא.

Zohar, Balak 6:67-78 ספר הוזהר, בלק ו':ס"ז-ע"ח

We may read it Tenu feh, "Give a mouth", the mouth being symbolic of the honour which we have to give to the Holy One, blessed be He. Hence the Omer had to be lifted up to show that we give to G-d this "mouth", since the chief praise of the Supreme King is when Israel prepare for him this honour and give glory to the King

thee a red heifer, faultless, wherein is no blemish, and upon which never came yoke

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוקה 11

25 ותתן טרף לביתה

"היא קמה בעוד לילה ונותנת טרף לבני ביתה", מתוך "אשת חיל". אדמו"ר הזקן מחיל זאת על מלכות, המזינה את בני ביתה באמצעות בירור הניצוצות.

Proverbs 31:15 משלי ל"א:ט"ו

וְתָמָם בְּעוֹד לַיְלָה וְתָתַן טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְחָק לְנַעֲרֶתֶיהָ:

She riseth also while it is yet night, and giveth food to her household, and a portion to her maidens

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

משלי לא, טו.

26 בירור הרפ"ח שנקי טרף

הערה שם מצטטת את מקדש מלך על זוהר 3:60a: הגימטריה של "טרף" (289) שווה ל-288 (רפ"ח) ועוד אחד כנגד המילה עצמה. לכן המילה "טרף" רומזת ל-288 הניצוצות.

Zohar III, 60a זח"ג ס, א

הערת קה"ת

בד"ה והוא עומד עליהם תרס"ג ע"נ גא מציון כ"ק אדמו"ר בהערה למק"מ זח"ג ס, א שטרף בגימטרי רפ"ח עם הכולל.

27 ארי טורף

"האריה טורף די לצורכי גוריו", מנבאות נחום על ניונה; בהערת קה"ת מובא הפסוק כמקור לביטוי "אריה טורף".

Nahum 2:13 נחום ב':י"ג

אַרְיֵה טֹרֵף בְּדֵי גִרּוֹתָיו וּמִחֲנֹק לְבָאֲתָיו וַיִּמְלֵא טֹרֶף חֲרִיו וּמַעֲנֵתָיו טֹרְפָה:

The lion did tear in pieces enough for his whelps, And strangled for his lionesses, And filled his caves with prey, And his dens with ravin

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ע"ד נחום ב, יג. ועוד.

28 לעולם ירגיו אדם

רבי לוי בר חמא אומר בשם ריש לקיש, שעל האדם לעורר תמיד את יצרו הטוב כנגד יצרו הרע, כפי שנאמר: "רגזו ואל תחטאו". כאן זהו המקביל האנושי של תפיסת הניצוצות בידי מלכות באמצעות גבורה.

Berakhot 5a:2 ברכות ה' א:ב'

אָמַר רַבִּי לְוִי בַר חָמָא, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לֵקִישׁ: לְעוֹלָם יִרְגִּיז אָדָם יָצָר טוֹב עַל יָצָר רָע, שְׁנֵאֲמַר: "רְגְּזוּ וְאַל תַּחֲטְאוּ" אִם נִצָּחוּ — מוֹטָב, וְאִם לֹא — יַעֲסוֹק בַּתּוֹרָה, שְׁנֵאֲמַר: "אֲמַרו בְּלִבְכֶּם". אִם נִצָּחוּ — מוֹטָב, וְאִם לֹא — יִקְרָא קְרִיאַת שְׁמַע, שְׁנֵאֲמַר: "עַל מִשְׁכַּבְכֶּם". אִם נִצָּחוּ — מוֹטָב, וְאִם לֹא — יִזְכּוֹר לִזְמַן הַמִּיתָה, שְׁנֵאֲמַר: "וְדַמּוּ סֵלָה".

R. Levi b. Hamma said in the name of R. Simeon b. Lakish: A man should always oppose [yargiz] the good impulse to the evil impulse ; as it is said : "Tremble [rigzu] and sin not" (ibid. iv. 5). If he conquer it, well and good ; but if not, let

34 אתם קרויים אדם

מן הפסוק "ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם" מסיק התלמוד, בהלכה בדיני טומאה, שישראל נקראים אדם. כאן הפסוק תומך בקישור שבין הנפש האלקית לבין שם מ"ה, הערך המספרי של אדם.

Yevamot 61a:1-3 יבמות ס"א א-ג'

קברי גוים אינן מטמאין באהל, שנאמר: "ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם". אתם קרוין אדם, ואין הגוים קרוין אדם. מיתבי: "ונפש אדם ששה עשר אלה!" משום בהמה. "אשר יש בה הרבה משתים עשרה רבוא אדם אשר לא ידע בין ימינו לשמאלו (ובהמה רבה)!" משום בהמה.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

יבמות סא, א.

35 בביאור ע"פ אדם כי יקריב מכם

בביאור זה על "אדם כי יקריב מכם" מלמד אדמו"ר הזקן שההתעוררות מלמעלה שעליה מדובר נמשכת באמצעות לימוד התורה. התורה היא "אדם": 248 מצוות עשה שבה מקבילות ל-248 איברי האדם, ו-365 מצוות לא תעשה שבה מקבילות ל-365 גידיו; ובאמצעותה "הוי" קרוב לכל קוראיו, לכל אשר יקראוהו באמת.

הערת קה"ת

לעיל ג, א.

36 אדם כי יקריב מכם

"אדם כי יקריב מכם קרבן להווי" — פתיחת ספר ויקרא; ההערה שבסוגריים מרובעים מתייחסת להסברו של אדמו"ר הזקן לפסוק, העוסק באדם, כלומר בנפש האלקית.

Leviticus 1:2 ויקרא א:ב'

דבר אל-בני ישראל ואמרת אליהם אדם כי יקריב מכם קרבן לה' מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם:

Speak unto the children of Israel, and say unto them: When any man of you bringeth an offering unto the L-RD, ye shall bring your offering of the cattle, even of the herd or of the flock.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

37 ומבואר ב' בלק קפ"ח ב'

ההערה מציינת שקטע זה בוזהר, המפרש "תנופה" כ"תנו פה", מכואר ב"דerech Mitzvosecha של הצמח צדק.

הערת קה"ת

נתבאר בדרך מצותיך כה, ב.

38 אדם בגי' מ"ה

ההערה מפנה למילון המונחים הקבליים של Pardes, בערך אדם, שערכו המספרי הוא כערך שם מ"ה (45).

הערת קה"ת

ראה פרדס שעה"כ בערכו. ע"ח שער התקין פ"ג. שער לאה ורחל פ"ב. שער מ"ז ומ"ד דרוש ה. ועוד. ע' במאויא במערכת א' נסל"ב ובי"נ ע"ש. [כ].

פסקה 14

39 עשה רצונו כרצונך

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

אבות ב, ד.

40 עשה רצונו כרצונך כדי שיעשה רצונך כרצונו

"עשה רצונו כרצונך, כדי שיעשה רצונך כרצונו; בטל רצונך מפני רצונו, כדי שיבטל רצון אחרים מפני רצונך". כאן מדובר ברצון לה' שאדם מוליד, שעליו שורה לאחר מכן הרצון העליון.

Pirkei Avot 2:4 משנה אבות ב:ד'

הוא ה"ה אומר, עשה רצונו כרצונך, כדי שיעשה רצונך כרצונו. בטל רצונך מפני רצונו, כדי שיבטל רצון אחרים מפני רצונך. הלל אומר, אל תפרש מן הצבור, ואל תאמין בעצמך עד יום מותך, ואל תדין את חברך עד שתגיע למקומו, ואל תאמר דבר שאי אפשר לשמע, שסופו להשמע. ואל תאמר לך שאפנה אשנה, שמה לא תפנה:

He used to say: do His will as though it were your will, so that He will do your will as though it were His. Set aside your will in the face of His will, so that he may set aside the will of others for the sake of your will. Hillel said: do not separate yourself from the community, Do not trust in yourself until the day of your death, Do not judge your fellow man until you have reached his place. Do not say something that can- ... not be

Torat Emet 357 (Public Domain) • Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY)

41 צאינה וראינה

"צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה, בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו". אדמו"ר הזקן מפנה להסברו על פסוק זה במקום אחר, העוסק באותו עניין: עשיית רצונו לרצונו של האדם.

Song of Songs 3:11 שיר השירים ג:יא

צאנה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה-לו אמו ביום חתנתו וביום שמחת לבו:

Go forth, O ye daughters of Zion, And gaze upon king Solomon, Even upon the crown wherewith his mother hath crowned him in the day of his espousals, And in the day of the gladness of his heart.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

42 שהניף את העומר לפני הוי'

"והניף את העומר לפני הוי' לרצונכם". המילים "לפני הוי'" נקראות כעלייה מעל שם הוי' של ז"א, אל בינה.

Leviticus 23:11 ויקרא כ"ג:יא

והניף את העומר לפני ה' לרצונכם ממחרת השבת יניפנו ה' הנה:

And he shall wave the sheaf before the L-RD, to be accepted for you; on the morrow after the sabbath the priest shall wave it.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

43 וספרתם לכם ממחרת השבת

"וספרתם לכם ממחרת השבת, מיום הביאכם את עומר התנופה: שבע

48 נהר יוצא מעדן

"ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן". אדמו"ר הזקן מפרש את הנהר כבינה, כך שמה שנמצא "מעבר לנהר" הוא הבחינה שלמעלה ממנה.

Genesis 2:10 בראשית ב':

וְנָהָר יֵצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת־הַגֶּן וּמִשָּׁם יִפְרָד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רְאשִׁים:

And a river went out of Eden to water the garden; and from
.thence it was parted, and became four heads

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

בראשית ב, י.

49 שבתא דלילא ושבתא דיומא

הוזהר שואל: "מהו שבת?" ומשיב: היום שבו שאר הימים שוכתים, הכולל את כל ששת הימים ושממנו הם מתברכים; רבי ייסא מוסיף שגם כנסת ישראל נקראת שבת, שכן היא כלתו.

Zohar, Beshalach 28:408-418 ספר הוזהר, בשלח כ"ח:ת"ח-ת"י

R. Hezekiah discoursed on the verse: "A song of degrees. Out of the depth have I cried unto thee" (Ps. 130, 1, 2). 'This Psalm', he said, 'is anonymous, because All-hidden, wishes to bless the universe, He lets His gifts of Grace congregate in that supernal depth, from where they are to be drawn, through human prayer, into the "Cistern", so that all the streams and brooks may be filled therefrom.' AND MOSES SAID UNTO THEM, LET NO MAN LEAVE OF IT UNTIL THE ... MORNNG. R. Judah said: Every day

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

50 הפרדס . . ערך שבת

ההערה מפנה ל"אור התורה" של הצמח צדק על ויקרא, בהקשר לערך "שבת" שבפרדס.

הערת קה"ת

ראה אוה"ת ויקרא-א ע קע.

51 מעלא שבתא הוא בחי' מלי' ויומא דשבתא הוא בחי' ז"א

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Sefer HaMaamarim. 5629

הערת קה"ת

ת"ז בהקדמה ב, ב. וראה ג"כ פרדס בעה"כ ערך שבת. מובא בסה"מ תרכ"ט (הוצאת תשנ"ב) ע"א.

פסקה 16

52 המלי הנקי עומר

ההערה מפנה לאור התורה של הצמח צדק על ויקרא, בעניין מלכות הנקראת עומר.

הערת קה"ת

ראה גם לקמן שה"ש טז, א. אוה"ת ויקרא-א ע קס.

53 היום בגימט' א"ל הוי'

ההערה מציינת בסידור מבואר כי "יום", בצירוף אחד כנגד המילה עצמה, שווה לשני השמות א"ל והוי'.

הערת קה"ת

בסידור שו, ג תיב' יום בגי' בי שמות דא"ל הוי' ע"ה. מא"א אות יי סי' ה "יום ע"ה גי' א"ל הוי'" — לקמן שה"ש טז, א.

שבתות תמימות תהיינה". אדמו"ר הזקן מפרש את "ממחרת השבת" כבינה.

Leviticus 23:15 ויקרא כ"ג:ט"ו

וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמָּחֳרַת הַשֶּׁבֶת מִיּוֹם הַכִּיָּאֲכֶם אֶת־עֹמֶר הַתְּנוּפָה שֶׁבַע שָׁבָתוֹת תְּמִימֹת תִּהְיֶינָה:

And ye shall count unto you from the morrow after the day
of rest, from the day that ye brought the sheaf of the waving;
;seven weeks shall there be complete

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

44 מעלא שבתא הוא בחי' מלי' ויומא דשבתא הוא בחי' ז"א

מלבד תיקוני הוזהר, ההערה מפנה למילון המונחים הקבליים של הפרדס, בערך "שבת", כמקור לזיהויים של ערב שבת ויום השבת.

הערת קה"ת

ת"ז בהקדמה ב, ב. וראה ג"כ פרדס בעה"כ ערך שבת. מובא בסה"מ תרכ"ט (הוצאת תשנ"ב) ע"א.

פסקה 15

45 יומא דשבתא הוא בחי' ז"א

על סעודות השבת מלמד הוזהר שביום זה מתמלא ראשו של ז"א בטל הוזהר מעתיקא קדישא, וששלוש הסעודות מקבילות לעתיקא קדישא, ל"שדה תפוחים קדושים" ולז"א.

Zohar, Yitro 26:441-27:453 ספר הוזהר, יתרו כ"ו:תמ"א-כ"ז:תנ"ג

REMEMBER THE SABBATH DAY, TO SANCTIFY IT. Said R. Isaac: 'It is written, "And G-d blessed the seventh day" (Gen. 2, 3); and yet we read of the manna, "Six days ye shall gather it, but on the seventh day, the Sabbath, in it there shall be none" (Ex. 16, 26). If there was no food on that day what ?blessing is attached to it

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

46 הפי' הידוע

שם, בפרק 4 של הביאור, מסביר אדמו"ר הזקן את דברי יהושע "בעבר הנהר ישבו אבותיכם מעולם": אפילו המחשבה העליונה היא בינה, "הנהר היוצא מעדן"; ו"עבר הנהר" פירושו ששורש נשמות האבות נמצא למעלה ממנה, במחשבה הסתומה של אריך אנפין, על דרך "ישראל עלו במחשבה".

הערת קה"ת

על"ק ד"ה אם בחקותי כבי' פ"ד [מז, א]. [כ].

47 בעבר הנהר

"מעבר לנהר ישבו אבותיכם מעולם" — דברי יהושע אל העם. ההסבר הידוע מפרש את "מעבר לנהר" כחכמה, למעלה מ"נהר" הבינה.

Joshua 24:2 יהושע כ"ד:ב

וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל־כָּל־הָעָם כֹּה־אָמַר ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כָּעֵבֶר הִנֵּה יָשְׁבוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵעוֹלָם תְּרַח אֲבִי אַבְרָהָם וְאַבְי נְחוֹר וַיַּעֲבְדוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים:

And Joshua said unto all the people: 'Thus saith the L-RD, the G-d of Israel: Your fathers dwelt of old time beyond the River, even Terah, the father of Abraham, and the father of Nahor; and they served other gods

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

יהושע כד, ב. ראה לקמן מה, א.

פסוקה 17

54 כי אני הוי' לא שנית

"כי אני הוי' לא שנית, ואתם בני יעקב לא כליתם". כאן מתוארת גדולתו של ה' כפי שהיא בעצמותו, והיא נושא ההתבוננות שמביאה לאהבה העליונה.

Malachi 3:6 מלאכי ג':

כי אני ה' לא שנית ואתם בני יעקב לא כליתם:

For I the L-RD change not; and ye, O sons of Jacob, are not consumed.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

55 שמחמת זה יתעורר נפשו אהבה שלמעלה מן הכלי שלו

כפי שמצוטט בערה, אדמו"ר האמצעי מסביר שם שהתבוננות זו, מאחר שהיא באין סוף, היא למעלה מן הכלי המוגבל של האדם ואינה מוגבלת בו כלל. לכן ההרגשה שהיא מעוררת אינה מוגבלת בכלי שכל, כך שתסתיים לאחר זמן קצר, אלא עומדת כאור מקיף על הכלי.

הערת קה"ת

נתבאר במאמרי אדה"א ויקרא-ב ע' תרנה "והיינו להיות כי הרי התבוננות זאת שהיא בחי הא"ס הוא למעלה מהכלי שלו המצומצם ולא תוגבל בכלי שלו כלל, וע"כ [ממילא] לא תוגבל התפעלות מזה בכלי הלב עד שנאמר שתכלה במעט זמן להיותה בבחי מקיף על הכלי". וראה שם ע' תרמח.

פסוקה 18

56 אין חבוש מתיר עצמו

כשרבי יוחנן חלה, רבי חנינא בא לבקרו והעמידו על רגליו; הגמרא שואלת מדוע לא יכול היה להעמיד את עצמו, כפי שהעמיד אחרים, ומשיבה: "אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים".

Berakhot 5b:13-14 ברכות ה' ב: י"ג-יד

אמר: אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים. רבי אלעזר חלש. על לגביה רבי יוחנן. תא דהנה קא גני בבית אפל. גלייה לדרעיה ונפל נהורא. תייה דהנה קא ככי רבי אלעזר. אמר לקה: אמאי קא בכית? אי משום תורה דלא אפשרת — שנינו: אחד המרבה ואחד הממעיט, ובכלד שזכוין לבו לשמים. ואי משום מזוני — לא כל אדם זוכה לשתי שלקנות. ואי משום בני — דין גרמא דעשראה ביר.

They answer : A prisoner does not release himself from the dungeon. R. Eleazar was ill and R. Johanan went in to visit him. He saw that he was lying in a dark room, so he bared his arm and a brightness was radiated therefrom. He then noticed that R. Eleazar was weeping. He said to him, "Why weepest thou? Is it because thou hast not applied thyself sufficiently to the study of Torah ? We have learnt that it ... matters not whether one does much or little, so long

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

הערת קה"ת

ברכות ה, ב.

57 לבוש החשמל שמלביש לזו"ג

שם מוסבר שהחשמל הוא בחינת החיצונית של בינה, המלבישה ומקיפה את עשר הספירות של ז"א ושל נוקבא מצדן, כדי שהחיצונים לא יינקו. בעבודת ה' והו ניצוץ קל של התבוננות שלמעלה מהמדות, המקיף אותן,

שכן המדות עלולות לתת אחיזה לסטרא אחרא, "שלא כאברהם שיצא ממנו ישמעאל".

הערת קה"ת

ראה ע"ח שער מ"ב פ"ג. וראה בתו"א יב, ד.

58 לבוש החשמל שמלביש לזו"ג

הארז"ל מסביר שהלבוש החיצוני של בינה נקרא חשמל, שערכו המספרי זהה לזה של "מלבוש"; הוא מקיף את ז"א ונוקבא ומפריד ביניהם לבין הכוחות החיצוניים, כדי שלא יוכלו לינוק מהם אור.

Sefer Etz Chaim 42:13 עץ חיים מ"ב:יג

... וביאור הענין הוא דע כי אור העליון המאיר מן המאציל הוא מתגלה באבא הנקרא חכמה והוא מתעלם ומתלבש בתוכו בלי שום מסך אחר משום דעד הכא אתגליא א"ס עד המחשבה הנקרא חכמה אמנם מחכמה ולמטה אין אור א"ס ממש מתגלה אבל אבא הוא מתפשט ומתלבש תוך כל האצילות והוא המחיה אותם. והנה נודע כי אבא מתלבש באמא ואמא בז"א כו' וא"כ איך אינו אומרים עתה כי אור אבא מתגלה בתוך כל אצילות אבל ביאור הענין דע כי אור העליון הגיע עד אבא בהתרחבות גדול בלי מחיצות ולכן עד אבא ...

Sefer Etz Chaim (Public Domain)

פסוקה 19

59 טוב לחסות בה' מבטוח באדם

"טוב לחסות בהוי' מבטוח באדם", מתוך המזמור הנאמר בהלל; אדמו"ר הזקן מפנה להסבר על פסוק זה בעניין השכל המקיף.

Psalms 118:8 תהילים קי"ח:ח

טוב לַחֲסוֹת בַּיהוָה מִבִּטּוֹחַ בְּאָדָם:

It is better to take refuge in the L-RD Than to trust in man

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

60 בדי"ה עיני כל

המאמר "עיני כל אליך ישברו" פותח בקריאת הזוהר את הפסוק "אשת חיל נודע בשערים": כל אדם לפי מה שהוא משער בלבו, ו"השערים" הם חמישים שערי בינה. לאחר מכן הוא שואל כיצד שערי בינה יכולים להיות הדבר שאדם משער בלבו, ופותח מן האמירה "הלב יודע, הלב מכין".

הערת קה"ת

לקו"ת מטות פה, ב ואילך.

61 עיני כל אליך ישברו

"עיני כל אליך ישברו, ואתה נותן להם את אכלם בעתו", מתוך "אשרי"; זהו הפסוק הפותח את המאמר שאליו מפנה אדמו"ר הזקן.

Psalms 145:15 תהילים קמ"ה:ט"ו

עֵינֵי כָל אֱלֹהִים יִשְׁבְּרוּ וְאַתָּה נֹתֵן לָהֶם אֶת־אֲכָלָם בְּעֵתוֹ:

The eyes of all wait for Thee, And Thou givest them their food in due season

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוקה 20

62 שבע שבתות תמימות תהינה

"שבע שבתות תמימות תהינה" — ארבעים ותשעת ימי הספירה. אדמו"ר הזקן מפרש ש"שבתות" הן המדות של בינה, והן "תמימות" מפני שאין שום

67 כמ"ש בפי תצוה קפ"ג א'

ההערה מציינת שנוסח זה מובא באור התורה של הצמח צדק על כי תשא.

הערת קה"ת

הלשון נעתק באוה"ת תשא ע' ביכא.

פסקה 21

68 אנכי הוי'

"אנכי הוי' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים" — פתיחת עשרת הדיברות; אדמו"ר הזקן מכאן שמקורה בכתר עליון.

Exodus 20:2 שמות כ"ב:

אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים:

I am the L-RD thy G-d, who brought thee out of the land of Egypt, out of the house of bondage

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

69 לרצונכם

"והניף את העמר לרצונכם" — "לרצונכם" נקרא מלשון רצון, הכתר המתגלה בשבועות.

Leviticus 23:11 ויקרא כ"ג:א

והניף את העמר לפני ה' לרצונכם ממחרת השבת וניפנו הכהן:

And he shall wave the sheaf before the L-RD, to be accepted for you; on the morrow after the sabbath the priest shall wave it

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

70 כגוונא דא האי דרגא שארי לאתקדשא

הוזהר מצטט את הפסוק "וכפר בעדו ובעד ביתו": מי שמכפר צריך תחילה לכפר על עצמו, ואחר כך על ביתו. לכן בחינה זו מתקדשת תחילה, ולאחר מכן יורדת לקדש את ביתה באמצעות ישראל שלמטה, בספירת העומר, ואחר כך עולה להתקשר לימים העליונים.

Zohar, Tetzaveh 6:55-7:64 ספר הוזהר, תצוה ו':נ"ה-ז':ס"ד

The answer would be as follows: It is written concerning the High Priest: "And he should make an atonement for himself and for his house" (Lev. 16, 6); from which it is clear that he, being the medium of propitiation, must first make atonement on his own behalf and then be the means of atonement for his household. The same applies here: the grade of the Passover feast began to be sanctified first (on the first day), and having been sanctified itself required to sanctify its ... household, and for this

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

71 קול דודי

"קול דודי הנה זה בא, מדלג על ההרים, מקפץ על הגבעות". אדמו"ר הזקן מפרש את הדילוג כהמשכת המוחין בוי"א בפסח, ואת הקפיצה — בשתי רגליים — כהתגלות הכתר לשניהם בשבועות.

Song of Songs 2:8 שיר השירים ב':ח

קול דודי הנה זה בא מדלג על ההרים מקפץ על הגבעות:

Hark! my beloved! behold, he cometh, Leaping upon the mountains, skipping upon the hills

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שה"ש ב, ח.

דבר חיצוני נמשך מהו.

Leviticus 23:15 ויקרא כ"ג:ט"ו

וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הכיאתם את העמר התנופה שבע שבתות תמימות תהינה:

And ye shall count unto you from the morrow after the day of rest, from the day that ye brought the sheaf of the waving; ;seven weeks shall there be complete

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

63 תספרו חמשים יום

"עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמשים יום, והקרבתם מנחה חדשה להוי'". כאן חמישים הימים נמנים במדות של אמה.

Leviticus 23:16 ויקרא כ"ג:ט"ז

עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמשים יום והקרבתם מנחה חדשה לה'

even unto the morrow after the seventh week shall ye number fifty days; and ye shall present a new meal-offering unto the L-RD

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

64 וקראתם דרור

הוזהר מסביר ש"דרור" פירושו חירות, כפי שמתרגם התרגום, ושמן השנה החמישים, שעליה נאמר "וקראתם דרור", יוצאת חירות לכול; לכן התורה הנובעת ממנה נקראת חירות.

Zohar, Tetzaveh 7:64-9:73 ספר הוזהר, תצוה ז':ס"ד-ט':ע"ג

65 וקראתם דרור

"וקידשתם את שנת החמישים שנה וקראתם דרור בארץ" — דין היובל. חמישים ימי הספירה קשורים למספר חמישים ולתכונת החירות.

Leviticus 25:10 ויקרא כ"ה:י

וקדשתם את שנת החמישים שנה וקראתם דרור בארץ לכל יושביה יובל הוא תהיה לכם ושבתם איש אל אחוזתו ואיש אל משפחתו תשובו:

And ye shall hallow the fiftieth year, and proclaim liberty throughout the land unto all the inhabitants thereof; it shall be a jubilee unto you; and ye shall return every man unto his possession, and ye shall return every man unto his family

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

66 אברהם שיצא ממנו ישמעאל

כשיעקב ביקש לגלות לבניו את הקץ, הסתלקה ממנו השכינה, והוא חשש שיש פגם בורעו, "כמו אברהם שיצא ממנו ישמעאל", עד שבניו השיבו לו: "שמע ישראל".

Pesachim 56a:7 פסחים נ"ו א':ז

דאמר רבי שמעון בן לקיש: "ויקרא יעקב אל בניו ויאמר האספו ואגידה לכם". ביקש יעקב לגלות לבניו קץ המיו, ונסתלקה ממנו שכינה. אמר: שמא חס ושלום יש במשתי פסול, באברהם שיצא ממנו ישמעאל, ואבי יצחק שיצא ממנו עשו? אמרו לו בניו: "שמע ישראל, ה' אלקינו ה' אחד". אמרו: כשם שאין בלבך אלא אחד, כך אין בלבנו אלא אחד. באותה שעה פתח יעקב אבינו ואמר: "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד".

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

ראה פסחים נו, א.

72 ע"פ זכר ונקבה בראם

ההערה אומרת שכל הנראה לכך התכוון אדמו"ר הזקן בשני הקטעים האלה בתורה אור. בראשון, על הפסוק "זכר ונקבה בראם ויברך אותם", הוא מסביר שכאשר הזכר והנקבה, מ"ה וב"ן, נכללים זה בזה, הם מעוררים בחינה גבוהה משניהם, בדומה לחופה שבה מתגלים אורות מקיפים.

הערת קה"ת

כנראה הכוונה לתו"א מה, א. פב, ד. המובא ליקמן.

73 זכר ונקבה בראם ויברך אותם

"זָכָר וְנָקֵבָה בְּרָאָם, וַיְבָרֶךְ אֹתָם, וַיִּקְרָא אֶת שְׁמֵם אָדָם". הברכה חלה על הזכר והנקבה יחד; אדמו"ר הזקן מפנה למאמר על פסוק זה.

Genesis 5:2 בראשית ה:ב

זָכָר וְנָקֵבָה בְּרָאָם וַיְבָרֶךְ אֹתָם וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמֵם אָדָם בְּיוֹם הַבְּרָאָם:
male and female created He them, and blessed them, and
called their name Adam, in the day when they were created

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

74 בביאור ע"פ חכילי עינים מין

שם מתבאר הפסוק "חכילי עינים מין" על פי מאמר חז"ל שכל חך שטועם אומר "לי ליי". חילי ליי הכפול הוא שתי העליות של שתי האהבות, מ"ה וב"ן, העולות לשם אב, שבו מתגלים עתיק ואריך; "החך שטועם" הוא חכמה דאצילות.

הערת קה"ת

תו"א מה, א.

75 חכילי עינים מין

"חִכְלִילִי עֵינַיִם מִיָּין, וְלֶכֶן שְׁנַיִם מִחֻלְבִּי, מְבֻרְכֵת יַעֲקֹב לִיהוּדָה; מִיָּלִים אֵלו פּוֹתוֹת אֶת הַמֵּאֵמֶר בְּתוֹרָה אֹר שְׁאֵלִיו מִפְּנֵה אֲדֹמִי"ר הַזֶּקֶן.

Genesis 49:12 בראשית מ"ט:יב

חִכְלִילִי עֵינַיִם מִיָּין וְלֶכֶן שְׁנַיִם מִחֻלְבִּי:

His eyes shall be red with wine, And his teeth white with
milk

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

76 וסד"ה ועשית בגדי קדש

לקראת סוף המאמר "ועשית בגדי קודש" מתאר אדמו"ר הזקן שלוש בחינות בעשיית בגדיו של אהרן. הבחינה השלישית היא של כלל ישראל: הם מקיימים את המצוות מכוח האהבה המסותרת הטבעית בלבד, ואף על פי כן, באמצעות קבלת עול מלכות שמים בלב שלם, הם ממשיכים גם הם לבוש עליון — "לבוש המלכות" — על גבי אהבה זו.

הערת קה"ת

תו"א פב, ד.

77 במ"ת מבחי' כתר עליון אנכי

הערת קה"ת מפנה Zohar III, 11a למילים האלה.

Zohar III, 11a זח"ג יא, א

הערת קה"ת

ראה זח"ג יא, א.

פסקה 22

78 חטה בריתא דמתחטא לקמי אבוא

הילד בוהר מכה את החיטה "הבת שמתחננת בחן לפני אביה, והוא עושה את רצונה"; רבי אלעזר מציין שלשמות השבטים אין האותיות ח"ת וט"ת,

ואילו לה יש ח"ת וט"ת, והיא נקראת חיטה.

Zohar, Balak 6:67-78 ספר זוהר, בלק ו:ס"ז-ע"ח

Why was the Omer from barley and not from wheat?
Because barley ripens first, whereas wheat is the more perfect food, being symbolical of the elimination of sin by the
substitution of hittah (wheat) for het (sin)

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

פסקה 25

79 ע"פ וספרתם לכם גבי חג השבועות

שם, ההארה המתחדשת בכל פסח בעולם המלאכים מגיעה עד לנפש הבהמית בבישראל, כדי שתתהפך לשבע המדות הקדושות הנמשכות בשבעה שבועות הספירה. כל זה הוא בחינת שעורה, המתגלה בפסח: השגת הנשמה באור אין סוף, כל אחת לפי מידתה; ואילו בשבועות מתגלה בחינת חיטה.

הערת קה"ת

לקו"ת במדבר י, ג.

80 אין התינוק יודע לקרות אבא

בהערה נאמר שמקור האמירה מובא שם. בקטע שהוא מביא אדמו"ר הזקן את המאמר "אין התינוק יודע לקרות אבא עד שיטעום טעם דגן" יחד עם מצה, "מיכלא דמהימנותא" — מאכל האמונה: האמונה הנמשכת מאכילת מצה באה למעלה מאצילות, מעולם התוהו, ולכן גם נשמות דאצילות, ואף משה עצמו, היו צריכים לאכול מצה.

הערת קה"ת

נסמן לעיל לד, ג.

81 אבא יסד ברתא

ברעיא מהימנא על פינחס נאמר: "בחכמה ייסד ארץ": חכמה היא אבא, והארץ היא הבת; הבת נמצאת עם אבא בצד ימין, צד החסד.

Zohar III, 248a זח"ג רמח, א

הערת קה"ת

זח"ג רמח, א. רנו, ב. רנח, א. ת"ז תכ"א (סא, ב). תס"ט (קה, ב).

82 אבא יסד ברתא

על הפסוק "הוי ייסד ארץ בחכמה" מסביר תיקוני זוהר: בחכמה, שהיא אבא, ייסד את הבת, שהיא הארץ, שכן הבת נעשתה באמצעות אבא.

Tikkunei Zohar 61b:4-5 תיקוני זוהר ס"א ב:ד-ה'

וכד אית בישראל משכילים בחכמה דאיהי י' מחשבה עלאה. ידעין לזרקא לה להאי אבנא דאיהי בת יחידה לההוא אתר דאתגורת בגין דברתא באבא אתעבידת. הה"ד י" בחכמה יסד ארץ. בחכמה דאיהו אבא יסד ברתא דאיהי ארץ הדום רגליו וההוא חוט דילה איהו ו'. דאבנא דאיהי תגא. עטרי על רישיה עטרה דס"ת. ובגינה אתמר ודאשתמש בתגא חלף איהו כתר תורה ודאי. תלת כתרין אינון כתר תורה וכתר כהונה וכתר מלכות. וכתר תורה (נ"א וכתר שם טוב) על גבייהו.

Constantinople, 1740 (CC-BY-NC)

83 בת אבי

על דברי אברהם "אחותי היא, בת אבי היא אך לא בת אמי" מסביר זוהר שהוא דיבר על השכינה: היא בת החכמה העליונה.

Zohar, Vayera 23:349-354 ספר זוהר, וירא כ"ג:שמ"ט-שנ"ד

Abraham always called her "sister" because he was attached to her inseparably. Later he said: "And moreover she is my

לקרא "אבא" ו"אמא" עד שהוא טועם דגן.

Berakhot 40a:14 ברכות מ"א:י"ד

על פירות הארץ וכו'. פשיטא! אמר רב נחמן בר יצחק: לא נצרכה אלא לרבי יהודה, דאמר חטה מין אילן היא. דתנא: אילן שאכל ממנו אדם הראשון, רבי מאיר אומר: גפן היא, שאין לה דבר שמביא יללה על האדם אלא יין, שנאמר: "וישת מן היין וישכר". רבי נחמיה אומר: תאנה היתה, שבדבר שנתקלקלו בו נתקנו, שנאמר: "ויתפרו עליה תאנה". רבי יהודה אומר: חטה היתה, שאין התינוק יודע לקרות "אבא" ו"אמא" עד שיטעום טעם דגן.

If, over fruits of the earth, etc. This is evident ! Rab Nahman b. Isaac said : It is only necessary for R. Judah who declares that wheat is a kind of tree ; for there is a teaching : The tree from which Adam ate was — so says R. Meir — the vine, because thou hast nothing which brings lamentation upon man as does wine; as it is said, "And he drank of the wine, and was drunken" (Gen. ix. 21). R. Nehemiah says: It was the ... fig-tree

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

הערת קה"ת

ראה ברכות מ, א. וש"נ.

88 בשברי לכם מטה לחם

"בשברי לכם מטה לחם", בין האזהרות שבפרשת בחוקות; אדמו"ר הזקן מפנה למאמר על פסוק זה, העוסק בהמשכת הדעת בקטנות.

Leviticus 26:26 ויקרא כ"ו:כ"ו

בשברי לכם מטה־לחם ואפיו עשר נשים לחמכם בתנור אחד והשיבו לחמכם במשקל ואכלתם ולא תשבעו:

When I break your staff of bread, ten women shall bake your bread in one oven, and they shall deliver your bread again by weight; and ye shall eat, and not be satisfied

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

29 פסוקה

89 הוזהר מסביר שאדם הראשון נוצר ונחקק ללא נקבה, מאותיות שנחקקו בעולם העליון, ואילו אדם השני, מזרעו, נוצר בתוך נקבה.

Zohar, Terumah 77:751-78:761 ספר הוזהר, תרומה ע"ז:תשנ"א-ע"ח:תשס"א

Herein is a profound mystery, viz. that the Archetypal Adam took shape and form without the co- operation of the Female, but a second Man was engraved and formed from the seed and energy of the first within a female

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

31 פסוקה

90 ואדם מדבר ונוק' נפיק

רבי שמעון מסביר שהאמירה "נעשה אדם בצלמנו" נאמרה בשעת הזיווג: כך הוא בזיווג של השניים, בצלם ובדמות, "ואדם יצא מזכר ונקבה".

Zohar, Emor 43:278-44:285 ספר הוזהר, אמור מ"ג:ער"ח-מ"ד:רפ"ה
I have formed him, yea I have made him": as has been explained, the words "Let us make man in our image, after our likeness" refer to the time of wedlock, namely, the union of

sister, the daughter of my father, but not the daughter of my mother." Was it really so? In truth he was alluding all the time to the Shekinah. At first he said, "she is my sister" in conformity with the admonition, "Say to wisdom, Thou art my sister." Then he amplified this by saying "moreover she is my sister, the daughter of my father", i.e. the daughter of ... , Supernal Wisdom

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

27 פסוקה

84 כברתא דמתחטא לקמי אבוה ועביד לה רעותא

הוזהר מכנה את החיטה "בת המתחננת בחן לפני אביה, והוא עושה את רצונה". אדמו"ר הזקן מפרש את "הוא עושה את רצונה" כחסד של אבא.

Zohar, Balak 6:67-78 ספר הוזהר, בלק ו':ס"ז-ע"ח

Why was the Omer from barley and not from wheat? Because barley ripens first, whereas wheat is the more perfect food, being symbolical of the elimination of sin by the substitution of hittah (wheat) for het (sin)

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

85 וחטאך בצדקה פרוק

דניאל מיעץ לנבוכדנצר: "פדה את חטאיך בצדקה, ואת עוונותיך בחסד לעניים". כאן הצדקה היא שמשיכה את חמשת החסדים לתוך מלכות.

Daniel 4:24 דניאל ד':כ"ד

להו מלכא מלכי לשפר עלך וחטאך בצדקה פרק וצויתך במחו עניו הו תהוה ארכה לשלותה:

Wherefore, O king, let my counsel be acceptable unto thee, and break off thy sins by almsgiving, and thine iniquities by showing mercy to the poor; if there may be a lengthening of thy prosperity

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

דניאל ד, כד.

86 כו' — והייתי אני ובני שלמה חטאים

בת שבע מזהירה את דוד שאם אדוניו ימלוך, אזי כשדוד ישכב עם אבותיו, "אני ובני שלמה נהיה חוטאים". אדמו"ר הזקן מביא זאת כדוגמה נוספת לשימוש בשורש חטא.

I Kings 1:21 מלכים א':כ"א

והיה כשכב אדני המלך עס־אבתיו והייתי אני ובני שלמה חטאים:

Otherwise it will come to pass, when my lord the king shall sleep with his fathers, that I and my son Solomon shall be counted offenders

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

מלכים-א א, כא (אני ושלמה בני).

28 פסוקה

87 עץ הדעת חטה היתה

על העץ שממנו אכל אדם הראשון, רבי מאיר אומר שהיה גפן, רבי נחמיה אומר שהיה תאנה, ורבי יהודה אומר שהיה חיטה, שכן ילד אינו יודע

פסוקה 35

95 בינה מקננא בכורסיא

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).
הערת קה"ת
ראה ת"ז ת"ו.

96 כי בינה מקננא בכורסיא

בתיקוני זוהר נאמר שאמא עילאה (בינה) מקננת בכיסא בשלוש הספירות העליונות, ואילו אמא תתאה מקננת באופן, "גלגל אחד על הארץ". אדמו"ר הזקן מביא זאת כדי להסביר את שורש הגבורות של מלכות בכינה.

Tikkunei Zohar 23a:10-11 תיקוני זוהר כ"ג א:י"א
ובההוא זמנא לא תקח האם על הבנים. *ביצים אינן מסטרא דאופנים אפרוחים מסטרא דנער מטטרו"ן. בנים מסטרא דכרסיא דאיהי סכת שלום דאיהי קנא דשכינתא. דאימא עלאה מקננא בכרסיא בתלת ספירן עלאין. עמודא דאמצעייתא כליל שית ספירן מקננן במטטרו"ן. אימא תתאה מקננא באופן דאתמר ביה והנה אופן אחד בארץ.

Constantinople, 1740 (CC-BY-NC)

97 בחי' — וכמשי"ל

ההערה מפנה בחזרה לפרק הראשון של המאמר, שבו הוסבר ששעורה היא שיעור ה', חמש הגבורות המחלקות את הדיבור לצירופי אותיות רבים.
הערת קה"ת
פ"א [כ].

98 בזהר — כני"ל

ההערה מפנה בחזרה לפרק הראשון של המאמר, שבו מלכות נקראה בהמה, "בהמה רבה".
הערת קה"ת
פ"א. [כ].

99 ורוח הבהמה היורדת היא למטה

"מי יודע אם רוח בני האדם עולה היא למעלה, ורוח הבהמה יורדת היא למטה לארץ?" אדמו"ר הזקן משתמש בביטוי "הבהמה היורדת" ביחס למלכות, כשהיא יורדת לבריא.

Ecclesiastes 3:21 קהלת ג:כ"א

מי יודע רוח בני האדם העולה היא למעלה ורוח הבהמה היורדת היא למטה לארץ:

Who knoweth the spirit of man whether it goeth upward, and the spirit of the beast whether it goeth downward to the earth?

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

קהלת ג, כא.

פסוקה 36

100 והקרבנתם מנחה חדשה

"עד ממחרת השבוע השביעי תספרו חמישים יום, ותקריבו מנחה חדשה להוי" — קרבן חג השבועות. כאן מדובר בפרי הספירה: נפש הבהמית, שעלתה מבהמה לאדם.

Leviticus 23:16 ויקרא כ"ג ט"ז

עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמישים יום והקרבנתם מנחה חדשה לה':

"image" and "likeness", so that man issued from Male and Female.

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

פסוקה 32

91 מבואר בזהר בראשית דל"ז סע"א

ההערה מציינת שקטע זה מהזוהר מובא גם באור התורה של הצמח צדק על ויקרא, בשני מקומות.

הערת קה"ת

מובא גם באוה"ת ויקרא-א ע' קצו. ושם בכרך-ג ע' תתיב.

92 לא ידון רוחי באדם לעולם

"לא ידון רוחי באדם לעולם בשגם הוא בשר והיו ימיו מאה ועשרים שנה". זוהר מפרש זאת כהסתלקותה של הרוח העליונה, שהעניקה לדורות הראשונים חיים ארוכים.

Genesis 6:3 בראשית ו:ג

וַיֹּאמֶר ה' לֹא-יָדוֹן רוּחִי בָאָדָם לְעֹלָם בְּשָׂגֵם הוּא כָּשָׁר וְהָיוּ יָמָיו מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה:

And the L-RD said: 'My spirit shall not abide in man for ever, for that he also is flesh; therefore shall his days be a hundred and twenty years'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

93 ר' אחא אמר בההוא זמנא הוה ההוא נהרא דנגיד ונפיק אפיק רוחא מאילנא דחיי

על הפסוק "לא ידון רוחי באדם לעולם" אומר רבי אחא, שבאותה שעה הביא הנהר היוצא רוח מעץ החיים אל עץ המוות, והרוחות נמשכו לתוך בני האדם במשך ימים רבים, עד שהרשעים קמו; אז הסתלקה הרוח העליונה.

Zohar, Bereshit 48:470-49:479 ספר זוהר, בראשית מ"ח:תע"ז-מ"ט:תע"ט

AND THE L-RD SAID, MY SPIRIT SHALL NOT STRIVE WITH MAN FOR EVER, FOR THAT HE ALSO IS FLESH. R. Aha said: 'At that time the stream which perennially flows used to draw forth the celestial spirit from the tree of life and pour it into the tree which harbours death, and so the spirit was continued in the body of men for great length of days, until they turned out bad and inclined to sin. Then the celestial ... spirit departed from that tree at the moment of the soul's

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

פסוקה 33

94 בזהר ר"פ בשלח דמ"ד סע"ב

שם, בהסבר מדוע מידתו של יעקב נקראת אמת, שאינה פוסקת לעולם, מביא אדמו"ר הזקן את הזוהר הזה על "אל תכזב בשפחתך": נשמת בן השונמית הייתה מצד הנקבה, שאין לה קיום, שכן היא "מקום המשתנה", בניגוד לעץ החיים, שהוא "מקום שאינו משתנה".

הערת קה"ת

ראה לקמן פ' מטות פג, ריש ע"ד.

even unto the morrow after the seventh week shall ye number fifty days; and ye shall present a new meal-offering unto the L-RD

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת
ויקרא כג, טז.

101 בעץ החיים למהוי אחד באחד

הזהר מסביר מדוע לשבועות, בניגוד לפסח ולסוכות, אין שבעה ימים: ישראל נקראים "אחד", ועץ החיים, העומד באמצע ומחבר את הכול, נקרא "אחד". הוא מוסיף שמקריבים תחילה שעורים, משום שהם הראשונים שבדגנים.

Zohar, Emor 29:139-31:147 ספר הזהר, אמור כ"ט:קל"ט-ל"א:קמ"ז

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר, התרגום לעברית של ימינו, הביאורים שלנו והערות.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY 4.0.

הביאורים שלנו, עם הסקירה, השאלות והעמוד לילדים: CC BY-NC 4.0.

The notes: Kehot's marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes) © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted; our notes on them: CC BY-NC 4.0.

Sefaria: Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) דרך (Public Domain); William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC); En Jacob (Rabbi S.H. Glick) (Public Domain); Midrash Rabbah -- TE (Public Domain); The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY); Mikraot Gedolot (Public Domain); The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain); Torat Emet 357 (Public Domain); Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY); Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain); Sefer Etz Chaim (Public Domain); Constantinople, 1740 (CC-BY-NC).

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. מותר להעתיק, להדפיס ולהפיץ בחינם, בציון Kehot Publication Society ו־likuteitorah.com; אסור למכור. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725). (Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). למה ללמוד, וברכות הרבי: [/likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/](https://likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/)

מיום חנימי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך likuteitorah.com/he/likutei-torah/emor/4/

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק